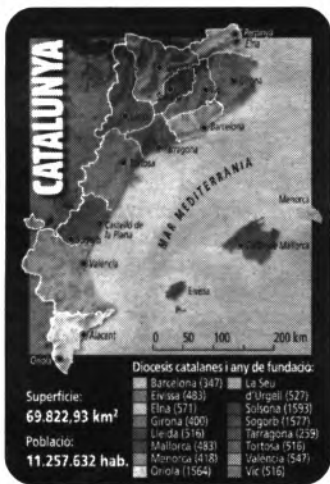

ELS CABDILLS DEL P.P. VOLEN DESTRUIR-NOS COM A POBLE

"La sensibilitat no és pas un defecte, però n'és la seva especialització, és a dir, la falta de sensibilitat per a una altra cosa".

(Gilbert Keith Chesterton, 1874-1936, escriptor i humorista catòlic anglès).

Ja és sabut que per afavorir un espanyol, cal fer mal a alguna altra persona. Estigueu segurs que per cada somriure que els actes d'Aznar, de Felipe V, de Franco, etc. han produït, un centenar d'ulls han escampat llàgrimes".

L'ESTEL

<http://teleline.terra.es/personal/focifum>
E MAIL focifum@teleline.es

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 442

1er DE SETEMBRE DEL 2000

PREU: 250 PTS - 1,50 euros

P O L L E N Ç A

Fa 20 anys que n'Antònia Ripoll regenta la Carnisseria ca na Colom a Pollença. Tel. 971530591

Fa un any que na Maria Cerdà i el seu home Salvador Carsi han obert el Rent a car Es Molí a Pollença. Tel. 971 531 450

Fa 2 anys que na Margalida Corraleta va obrir l'Esparteria ca na Corraleta a Pollença. Tel. 971 532 422

Fa 33 anys que els germans Moll regenten la Fusteria Moll al carrer de les Barques de Pollença. Són pare va obrir aquesta fusteria l'any 1945. Tel. 971 530 726

Fa 20 anys que en Joan Verd de santa Eugènia regenta l'Elèctrica EISA S.L. al carrer de Cecil Metel de Pollença. Instal·lacions i reparacions elèctriques. Tel. 971 532 515

Fa 11 anys que n'Antoni Cerdà regenta el Restaurant Cala Barques a Sant Vicenç. Se menja a la carta per una mitjana de 2000 ptes. Tel. 971 534 336

La família Cifre regenta la botiga de ceràmica Montision de Pollença. L'amo de la botiga és en Paco Garrido. Tel. 971 533500

Fa 35 anys que en Joan Serra va obrir la Tapisseria Serra a Pollença. Tel. 971 530 802

En Jaume Sales, a qui veiem a son pare en Jaume Beato, la seva germana Francesca i la seva filla Aina, acaba d'obrir l'Hotel son sant Jordi a la Placeta de sant Jordi de Pollença. Son 8 habitacions dobles que a l'estiu se lloguen a 9500 ptes. amb berenar. A l'hivern cobraran 6500 ptes. amb empiu al jardí amb piscina i barbacoa. Tel. 971 530 389

Fa 15 anys que en Jaume Sebastian i Capó va obrir la Immobiliària Prestige Properties a al Moll de Pollença. Ara fa dos mesos que s'han traslladat a Pollença. Se dediquen al sector més alt del mercat, Xalets de categoria, possessions etc. i el 80% dels seus clients són anglesos. Tel. 971 535 076

Fa 14 anys que en Guillem Martorell va obrir la Pizzeria Windsurf a Sant Vicenç. Se menja per una mitjana de 2000 ptes. a la carta. Tel. 971 534 064

Especial dedicat a POLLENÇA I ANDRATX
Si vos ha agradat, telefonau al **971 26 50 05** i el vos enviarem cada quinze dies

P Pollensa Invest, s.l.
PRESTIGE PROPERTIES

Som especialistes en lloguer i venda de propietats de prestigi a la zona nord de Mallorca

NOVA OFICINA PRINCIPAL A POLLENÇA

Plaça de l'Assolellador (Roser Vell)
07460 Pollença (Mallorca)
Tel. 971 535 076 Fax 971 535 048
e.Mail: prestige@wmega.es
Web: www.pollensanet.com/prestige

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

* I arribau a una botiga i li dieu a la gent de darrera el mostrador: Estic fent la història de les botigues d'aquest poble... I quant d'anys fa que teniu aquesta botiga? No, diu la senyora de darrera el taulell, jo no som la madona, som la dependenta. Cagondena li dic jo, a veure si te fas independent; amb els dependents no se pot fer res, no se pot decidir res, sempre estan a les ordres de l'amo. En el nostre cas a les ordres dels qui comanden a Madrid. Ja teniu raó, me contesten les dependents! Convé que mos fassem independents, que creem la nostra pròpia botiga i llavors podrem decidir. I aquesta història la repetim dotzenes de vegades cada dia. I predicam a les dependents i dependents que convé deixar de ser dependents i dependents.

* Fa un parell de mesos l'ESTEL es va fer ressò del problema que té en Pep Tavet de Montuiri amb el cònsol General de Rabat (Marroc) Juan González Cebrian que denega el visat de turisme a la seva al·lota Amal Saoud amb qui en Pep te intenció de casarse. El cònsol al·lega que n'Amal no disposa de suficients mitjans econòmics quan sap que en Pep, un pagès que ven les seves hortalisses a les places de diferents pobles de Mallorca i se guanya la vida molt bé, la feria la madona de ca seva i no li mancava de res. És incompreensible que amb

la quantitat de marroquins que arriben de manera ben aventurera i incerta a terres catalanes, n'Amal no pugui venir a Mallorca ni con a turista ni amb un contracte de feina que en Pep Tavet li feria gustós.

* El Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya pagarà una retribució especial als funcionaris de 40 jutjats inclosos en una prova pilot que consistirà en treballar durant sis mesos totalment en llengua catalana. La consellera de justícia, Nuria Gispert, va explicar que "al finalitzar els sis mesos d'execució del pla pilot, se retribuirà el treball que els aurà suposat redactar l'informe mensual per l'esforç que se'ls demana. L'equip de normalitzadors lingüístic de la Generalitat considera que el 35% de les oficines judicials de Catalunya podrien treballar en català.

* Carbonitzats quedaren els voltats de les quatre urbanitzacions que el mes passat foren afectats per un incendi que afectà les terres de Castelló. Les urbanitzacions de ses Plagetes de Bellver (lloc on passa les vacances el president del Govern José Mª Aznar) Torre Bellver, La renegà i El Rodexo foren desallotjades.

* El 46% dels espanyols considera que els jocs d'atzar tenen un efecte "mes be negatiu" pe a la societat ja que conside-

Salutació als turistes estrangers

Willkommen an Katalonien! Wir sind ein Land mit elf Millionen Leuten, mehr als eine tausende-jährigen Gesichte und eine Sprache, die Katalonische Sprache. Unsere Hauptstadt ist Barcelona und wir haben auch grossen Städten wie València, Mallorca, Alacant (Alicante in Spanische sprache) und Perpinyà (Perpignan).

Wir sind eine offenen und europäische Leute. Wir ein Freiheit Land in Europäische Unionen sein wollen. Wir hoffen ihr habt eine sehr gute Urlaube in unsures Land.

Bienvenidos a los Países Catalanes! somos un País con más de once millones de habitantes, más de mil años de historia y una lengua, el catalán. La capital de nuestro País es Barcelona y tenemos otras ciudades importantes como València, Mallorca, Alacant (Alicante en español) y Perpinyà (Perpignan). Somos

un pueblo abierto y muy europeo. Estamos luchando por nuestra libertad como nación fuera de España y de Francia para convertirnos en un estado más de la Unión Europea. Esperamos que disfruten de nuestro País.

Bienvenus aux Pays Catalans! nous sommes un Pays de plus de onze millions d'habitants et notre histoire se remonte à 1000 ans. La capitale de notre pays est Barcelone, et nous avons d'autres villes importantes comme Valencia, Palma de Majorque, Alacant (Alicante) et Perpinyà (Perpignan).

Nous sommes un peuple ouvert et européen. Notre langue est le catalan. Nous luttons pour notre liberté en tant que nation, hors de l'Espagne et de la France pour devenir un état de l'Union Européenne à part entière. Nous vous souhaitons un bon séjour en Catalogne. Ω

Ilibertat pels PAÏSOS CATALANS

ren que es "immoral" (73%), "danya de manera seriosa el respecte pel valor de la feina" (42%), "pot arribar a crear hàbit" (76%), i constitueix "una font de recaptar fons per a l'Estat" (9%). No obstant això, la majoria reconeix que juga de forma regular.

* Una concentració convocada per l'Associació Catalana d'Amics del Poble Saharaui davant el consolat del Marroc a Barcelona a la Rambla de

Catalunya degenerà en una brega, quant alguns indesitjables marroquins imperialistes que feien cua al carrer per arreglar els seus assumptes en el consolat increparen als manifestants. El personal del consolat donà avís a la policia per evitar mals majors. La policia explicà que entre els contendents hi va haver dos ferits lleus. La Associació Catalana d'Amics del Poble Saharaui, que ha agermanats el districte de sant Martí amb camps de refugiats de la República Àrabe Saharaui, ha realitzat els darrers mesos varis actes a favor de la celebració del referèndum sobre l'Autodeterminació. Ja és gros això, marroquins morts de fam que fan tot el que poden per fugir del seu país i del seu rei, defensen el seu país i el seu rei amb dents i ungles, enlloc d'ajudar als oprimits pel seu país i el seu rei. Ω

JARPIS

Encarnació Mejías

Manteniment de jardins i piscines
Custòdia de xalets

Ramon de Vallenilla, 12
Tel. 971 864 532 Telex: mvl 696278393
07470 Port de Pollença (Mallorca)

Exclusives Xisca S.L.

Lloguer i venda de xalets i apartaments
Necessitam finques, xalets i apartaments per a vendre

Tels. 971 867 286 - 629 643 671 Fax: 971 864 661
La Gola, 24 - 07470 Port de Pollença (Mallorca)
Exclusivasxisca@retemail.es

A N D R A T X

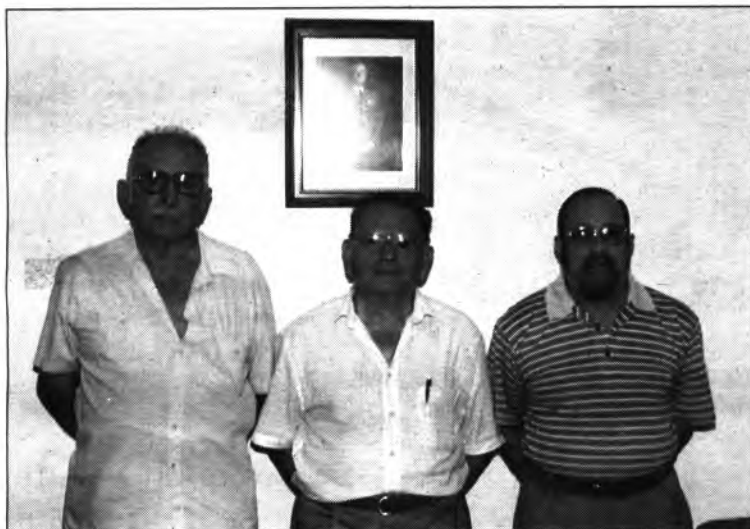
Fa 7 anys que en Joan Bosch regenta la Gelateria can Nero a Andratx. L'oncle de la seva dona, en Guillem Nero la va obrir fa 30 anys. A més de despaxar gelats, en distribueixen a establiments de prestigi de la comarca. Tel. 971 136 029

Fa 2 anys que n'Katia Schleth i na Jutta Birkfelder han obert l'empresa Mallorca Hochzeiten a la vila d'Andratx. Organitzen les festes de noces, aniversaris, festes infantils, festes d'estiu, inauguracions. Les trobareu a Tel. 971 137594

Fa 7 anys que n'Uwe Rosler d'Alemanya regenta la Fusteria Alemanya al carrer de Catalunya d'Andratx. Tel. 971 136025

Des de fa mig any, en Joan Amate és el president de l'Associació de Gent Gran d'Andratx, el secretari de l'Associació és en Ramon Iglesias i el tresorer en Gabriel Pujol. Són 520 associats que se troben al seu local on els diumenges poden dinar, fan senderisme per la contrada i excursions en autocar. Tel. 971 235 860

Fa 4 anys que en Miquel Pons "s'Homonot" regenta el Bar can Prima a s'Arracó. És el bar dels aficionats al futbol. Tel. 971 671 995. A la foto amb en Miquel Alemany "de can Prima", la família del qual és la propietària del local. Ell i el seu germà són mestres d'obres. Tel. 971 136 761

Des de l'any 1962 la Família de na Joana Salvà regenta el Restaurant Vista Mar a sant Elm. Se menja a la carta per una mitjana de 3000 ptes. A la foto amb sa filla Aïna amb el seu enamorat Miquel Morell. Tel. 971 239 044

Fa 3 anys que en Mateu Adrover va obrir la Cooperativa Agrícola d'Andratx al carrer de Catalunya. Abans tenia la ferreteria al carrer de l'Ajuntament. Ha ampliat el negoci i ara te moltes més coses. Tel. 971 136 123

Fa un any que n'Angelique Windbols de Suècia regenta la Immobiliària Anjoric Mallorca a la vila d'Andratx. Tel. 971 235 533

Fa 2 anys que en Raul Rodríguez ha obert el Taller B&R de reparació i venda de motos al carrer de Catalunya d'Andratx. Tel. 971 136 933

Diàleg Kafkaï amb policies municipals d'Eivissa

BERNAT JOAN I MARÍ. PRES.

D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

No, aquestes línies que vénen a continuació no constitueixen una llicència literària que qui les signa es pren, sinó que reflecteixen la més pura i dura realitat. I, com que diuen que la realitat supera sovent la ficció, sense més prolegòmens, anirem al gra.

L'escena va tenir lloc a la Plaça de l'Ajuntament de la ciutat d'Eivissa, el dia 8 d'agost, una estona abans de l'acte oficial que cada any s'hi fa davant el monument a Guillem de Montgrí, i de les ofrenes posteriors. Precisament per participar en una d'aquestes, una colla de ciutadans d'Eivissa (i algú de Formentera també) arribarem a la plaça devers migdia, portant banderes estelades, una pancarta (amb el lema "Eivissa, Països Catalans") i una bossa plena d'exemplars del manifest que una formació política independentista havia fet per al 8 d'agost).

Primer diàleg (entre un policia municipal que parla però no pensa i una al-lota de catorze anys que només pensa, però no diu res).

MUNICIPAL: Si desplegués esta pancarta durante el acto oficial, os la vamos a confiscar.

AL-LOTA: (només pensant) Idò, per què l'hem duta, si no és per desplegar-la?

MUNICIPAL: (insistent-hi) Esto no se puede desplegar; os la vamos a confiscar!

(Anotació al marge: manera molt particular d'entendre la llibertat d'expressió)

Segon diàleg (entre un ciutadà i un municipal, després que aquest li hagi pres el carnet d'identitat i una bossa plena de manifestos).

CIUTADÀ: Voldria sebre per quina raó ens heu pres el material i d'on ha sortit l'ordre.

MUNICIPAL: No se lo voy a decir. Además, no se crea usted que yo soy uno de esos que sólo se dedica a poner multas a los coches que están mal aparcados.

(Anotació: posar multes als cotxes mal aparcats forma part de la seua feina; importunar les persones que volen expressar-se, evidentment, no. Segona anotació: el municipal pateix un autoodi terrible i una desconsideració preocupant envers la seua pròpia professió).

Tercer diàleg (entre un ciutadà i un municipal, al voltant de la feina d'aquest segon)

MUNICIPAL: Yo sólo estoy haciendo mi trabajo.

CIUTADÀ: Idò l'estau fent molt malament. La vostra feina no és obstruir els actes dels altres, si aquests no constitueixen cap alteració de l'ordre ni cap delictes.

MUNICIPAL: Mi trabajo es identificarles a ustedes.

CIUTADÀ: Vos equivocau de ple en ple. Vós no teníeu cap motiu per identificar-nos.

(Anotació: la policia municipal, com qualsevol altra casta de policia, ha d'estar al servei dels ciutadans i ha de vetllar perquè la convivència funcioni; no ha d'alterar-la a consciència).

Quart diàleg (ja una miqueta més pujat de to. Entre un ciutadà i un municipal. El ciutadà és darrera un cotxe-patrulla de la policia municipal, i el policia ha posat el cotxe en marxa i vol partir fent marxa endarrera).

MUNICIPAL: Quítense de ahí detrás porque vamos a salir.

CIUTADÀ: Vostès no sortiran sense haver-nos tornat les nostres coses. A més, vagi alerta, que podria fer mal a algú, si fa endarrera.

MUNICIPAL: El intento de suicidio también está penado por la ley.

(Anotació: ja està clar que per a unes certes mentalitats portar banderes amb l'estel de la independència, fer propaganda dels Països Catalans i reivindicar drets nacionals és un plat massa fort. Però no n'hi ha per tant, home!). Ω

Artículos de ferro * Eines
Lloguer de maquinària per a la construcció
Eisenwaren * Werkzeuge
Verleih von Baumaschinen

FERRETERIA COOPERATIVA

Carrer de Catalunya, 21 Tel. 971 136 123 - 97150 Andratx (Mallorca)

P O R T D ' A N D R A T X

Fa 2 anys que en Carles Nava ha obert la Immobiliària Geyco Balear al Port d'Andratx. A la foto amb la comercial Liane Hermann. Tel. 971 674 545

Fa 15 anys que en Jaume Plomer és l'encarregat del Bar Mij & Mij al Port d'Andratx. A la foto amb els clients habituals. Tel 971 672 027

En Pep Bestard és l'amo jove del Restaurant Layn al Port d'Andratx. Despatxa el menú a 3600 ptes.: Peix, gambes i arrossos mariners.

Fa 7 anys que en Pep Pons i na Caterina Massot regenten la Cafeteria Samoa al Port d'Andratx. Se menja per un miler de pessetes. Tel. 971 674 433

Fa 25 anys que na Caterina Esteva va obrir la botiga de Moda i regals Ponent al Port d'Andratx. Abans, aquest local era el Bar can Maona. Tel. 971 671 618

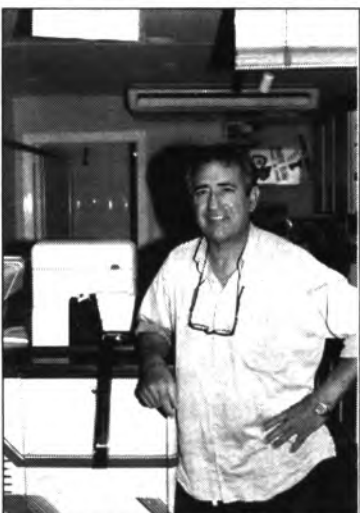
Fa 4 anys que n'Alain Benazet i el seu fill Stethen regenten el Restaurant Creperie Le Café a la placeta de l'Almirall Oquendo del Port d'Andratx. Se menja a la carta per una mitjana de 2500 ptes. Tel. 971 672 928

Fa 8 anys que en Pere Clar, d'ascendència llucmajorera va obrir la botiga de lloguer i venda de barcos Prima Boat al Port d'Andratx: Un iot de sis metres d'eslora costa 30.000 ptes al dia, un iot de 20 metres, mig milió de pessetes diàries. Fa descomptes als residents. A la foto amb son pare i amb l'oficinista Maika. Tel 971 673 755

Fa 9 anys que na Maria dels Àngels Roman és la comercial de la Immobiliària Filasa al Port d'Andratx. Filasa és una promotora que construeix i ven.

Fa 35 anys que en Joan Moragues va obrir el laboratori fotogràfic Moragues al Port d'Andratx. Tel. 971 671 717

Na Maria Garrido és la madona jove de la botiga de rajoles, sanitaris i altres materials de decoració IEES AL Port d'Andratx. Son pare te una botiga del mateix material al carrer de la Pau de Ciutat. Tel. 971 672 400

Na Margalida Alsamora d'Artà és l'encarregada de la Botiga de Moda Amiga a l'entrada dels Port d'Andratx. Tel. 971 674 450

En Josep Manuel Moragues és l'amo jove del Restaurant Barlovent al camí Vell del Far del Port d'Andratx. Despatxa menús a 1000 ptes., a la carta la mitjana és de 2000 ptes. S mare, Rosa del Moral va obrir aquest local fa 25 anys. Tel. 971 671 049

L'11 de setembre de 1714

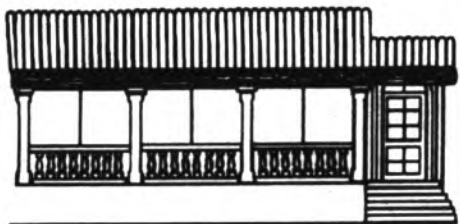
L'Onze de Setembre de 1714, després de nou anys de guerra -la Guerra de Successió-, Barcelona, que havia deixat bocabadada Europa en resistir durant tretze mesos el setge dels exèrcits franco-espanyols de Felip V, hagué de capítular. La sort dels Països Catalans, que havien aplegat els seus esforços a favor de l'arxiduc Carles d'Àustria, estava decidida. La derrota significava que, als estralls de la guerra (viles calcinades, masies arrasades, milers de morts) calia afegir una repressió implacable (béns confiscats, impostos aclaparadors, la presó, l'exili, la forca). La ciutadella, edificada en el lloc que ocupaven centenars de cases derruïdes per a deixar-li espai, ajudarà els vencedors a mantenir sota mesa Barcelona.

Abolits els seus òrgans d'autogovern, les seves Constitucions, els seus sistemes fiscal i monetari, bandejada la seva llengua de tot ús oficial i, després, de l'ensenyament, extingides les seves Universitats per a substituir-les per una de sola, la de Cervera, el Principat de Catalunya, igual que el País Valencià i les Illes Balears, passà a dependre del Consell de Castella. Fou així com, tot al·legant el "justo derecho de conquista", començaven a ser posades les bases de l'Estat espanyol; un Estat absolutista, opressor no solament de les nacions peninsulars que havien de sotmetre's a les lleis de Castella i a la llengua de Castella en la qual eren dictades aquestes lleis, sinó, també, del mateix poble castellà, que havia estat la primera víctima i, al mateix temps, el primer instrument de les poderoses oligarquies que s'imposaven per la força a tots plegats.

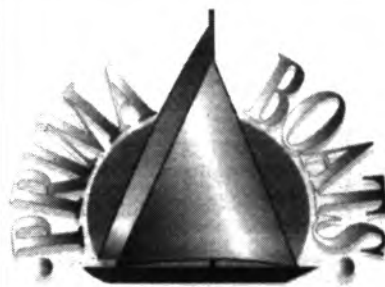
En la Diada Nacional de Catalunya, cada any, retem homenatge als combatents que el 1714 van morir en defensa de la llibertat del poble català i, al mateix temps, reivindicuem tots els drets que ens foren arrabassats per la força de les armes. Ω

Félix Cucurull

Layn
RESTAURANT

Avinguda Almirall Riera Alemany, 20
07157 - PORT D'ANDRATX
Tel. 971 671 855
www.layn.net

ALQUILER, VENTA Y GESTION DE EMBARCACIONES

BOOTS CHARTER AN-UND VERKAUF VON SEGEL-UND MOTOR YACHTEN

YATCH CHARTERS AND BROKERAGE

Juan Clar Mascaró
Administración

Avda. Mateo Bosch, s/n Ses Veles, 17
ES-07157 PORT D'ANDRATX • MALLORCA
Tel./Fax: 971 67 37 55 • Móvil: 629 330 353
http://www.primaboats.com

P O R T D ' A N D R A T X

ANDRAITX. Fondateiro del Puerto

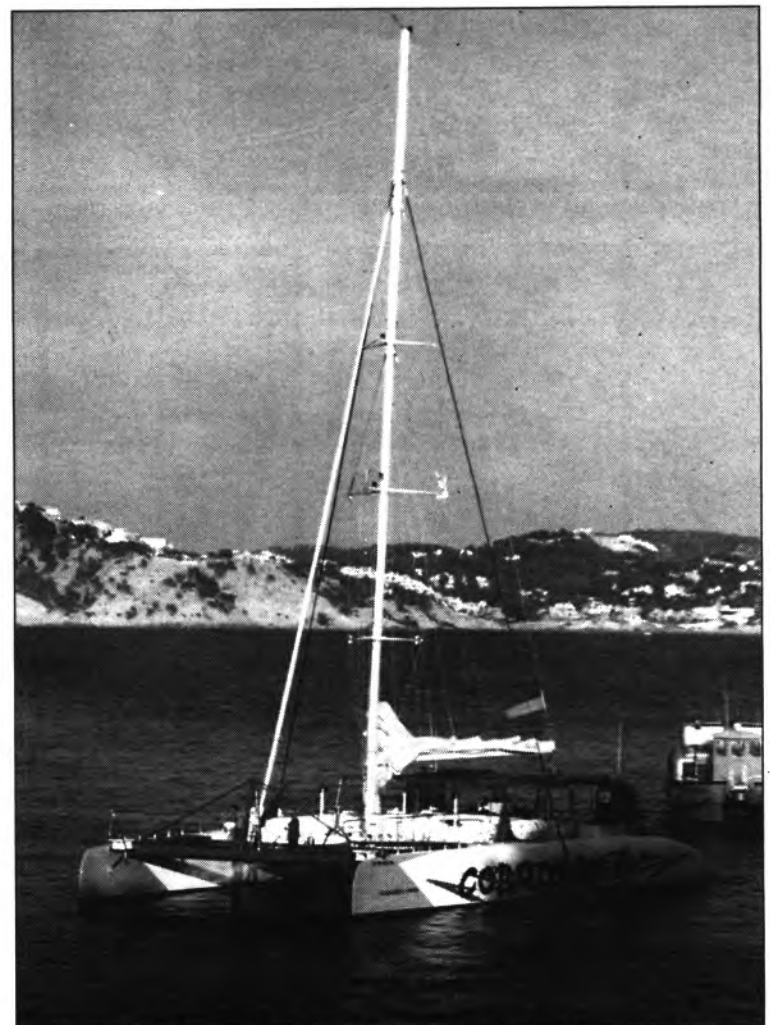
Com era el Port d'Andratx fa vuitanta anys. Un port de pescadors que arreglen les xarxes.

La viuda del locutor català Joaquim Prats que té un xalet al Port d'Andratx amb la seva mare pel moll del port. Foto Michel

Com és ara el mateix port: un alemany que llegeix L'ESTEL.

En Jaume de ses Barques del Port d'Andratx s'ha modernitzat. Aquest és el nou catamarà que fa el trajecte entre Peguera, Port d'Andratx i Sant Elm.

Baloo Kidz Mallorca

Moda i complements infantils en el nou Centre Comercial 1ª planta MAJORIS DÈCIMA
Tel. 971 786 082

llibreria Quart Creixent

Libres de tots els Països Catalans.
Libres infantils i juguetes.
Libres de text.
Discos i cassettes.
Vídeos en català.
Servei de llibres estrangers.

Carrer d'en Rubí, 5
Tel./Fax: 971 713 821
07002 Ciutat de Mallorca

HI HA GENT A QUI LI MOLESTA QUE ES PARLE, ES PENSE I S'ESCRIGA EN CATALA

ÉS LA MATEIXA GENT A QUI LI MOLESTA QUE ES PARLE ES PENSE I S'ESCRIGA

LA TORTURA? NO, MAI!

ACCIÓ DELS CRISTIANS PER L'ABOLICIÓ DE LA TORTURA.
Membres de Sant Pere de les Pualles
Angel LLORENTE BARRALLOMBA

P O R T D ' A N D R A T X

No se vol integrar, no entén ni el mallorquí ni el foraster, però és guapa i rica. És na Claudia Schiffer (schiff=barca. Schiffer=barquera, que això no ho sap quasi ningú). A la foto amb el promotor Schkotoa, sa mare Gudrun, i l'arquitecte Reinés, president del Mallorca a l'entrada de l'Ajuntament de Calvià. Foto Michel.

Na Clàudia Schiffer ha comprat tota sa punta del Cap Andritxol, la torre de defensa inclosa. Vet aquí la excavació per a construir el seu segon xalet. Foto Mitchel.

Foto Mitchel.

La teutona, mostrant les virtuts de la llet, el 1993.

Claudia i la seva mare, al port d'Andratx, el 1994.

La Schiffer i el seu descapotable, el 1995.

L'any del topless: 1993.

Amb Valentino, en el seu tot, el 1999.

Na Schiffer al Port d'Andratx

Lo mal de l'assumpte és que ha tancat el camí de carro, documentat des de fa segles que va de Cala Fornells a Camp de Mar. La gent, quan arriba al fil de ferro, s'ha d'atura i tornar arrera, encara que n'hi ha, especialment els seus compatriotes, que arrabassen els pals i fan forat.

La Torre de Na Schiffer

JOSEP BESTARD I PORCEL

Corria el segle XVI. Durant gairebé tota la centúria les constants disputes entre la corona castellana i els turcs feren patir de bon de veres als mallorquins constants atacs de corsaris del nord d'Àfrica. A Andratx va ser un malson mes rera mes, any rera any. L'any 1578 es produí, en paraules de Rosselló i Bover, "el fet més famós de tota la història d'Andratx, quedant gravat perennement dins la tradició popular. La commemoració dels fets ha quedat gairebé com a festa nacional de la vila. Se celebra la més anomenada incursió de moros al terme". Un anomenat popularment "quadro des moros" que es conserva a la Parròquia de Santa Maria recor-

da l'esdeveniment.

La pressió pirata es feia insuportable. Calia prendre mesures per defensar-se, i en un esforç econòmic i social sense precedents s'aixecaren per tota l'illa torres de defensa. A Andratx, dos anys després dels fets que contàvem, es va construir al Cap Andritxol, on avui hi ha es Camp de Mar, una torre que rebia senyals (de fum durant el dia, de foc durant la nit) des de Na Pòpia a la Dragonera i les enviava cap a les illes Malgrats, formant part d'una complexa xarxa de senyals per tal d'avisar de la presència de naus enemigues a les costes. Fins devers el 1850 tenim documentada la presència de canons i torres al Cap Andrit-

xol. En aquestes dades, emperò, la finalitat per la que fou feta deixa de tenir vigència i el cos de torres desapareix.

I la torre es quedà allà on sempre havia estat, a l'abast de tothom, part del nostre patrimoni, de la nostra cultura, de la nostra història.

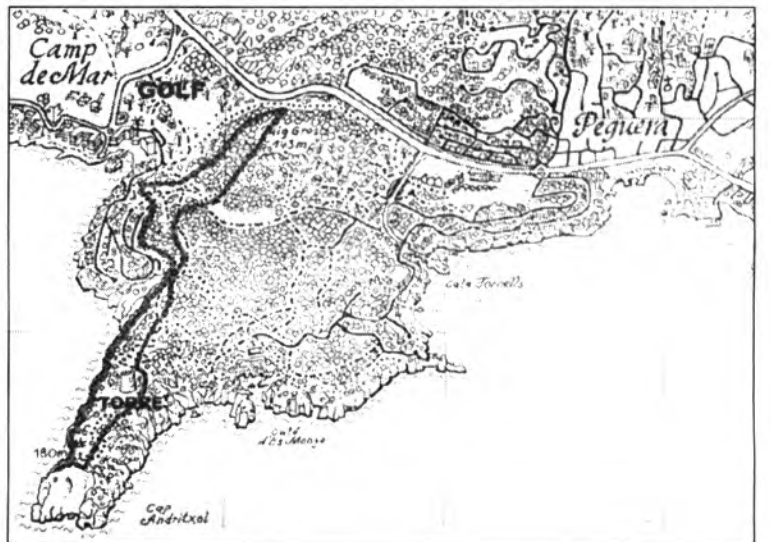
Però vet aquí que arribà una al·lota guapa, molt, molt guapa. I rica, molt, molt rica. Una al·lota amb altra cultura, altra història, altres costums, i sobre tot, altres necessitats. Que ha de menester amagar-se dels periodistes que l'assetgen com els moros assetjaren els andritxols fa cinc-cents anys. I decideix aquí, al Cap Andritxol, a l'any 2.000, aixecar una barrera de més de tres quilòmetres de filferro, de més de dos metres i mig d'alçada, que alerta no l'electrifiqui, i tanca devers cinquanta-set quarterades, i aquí ja no passa ningú. I si això era patrimoni de tots, ara només és per ella.

Alguns pensam que el camí que va a la torre hauria de ser públic i estar prohibit tancar-lo. Els que comanden

a Andratx no ho creuen així i ni tan sols volen iniciar la investigació sobre la titularitat pública o privada del camí. Tenen por a ofendre a l'al·lota guapa i rica, insigne turista que dona, diuen, prestigi al terme municipal per venir a passar-hi quinze dies a l'any.

I tal vegada la llei estarà de la seva part. Per ventura no podem fer res per evitar una nova espoliació. I una vegada més, pensant en ser més rics, serem una miqueta més pobres. Ω

Andratx, estiu de l'any 2.000.

Sobre el respecte

És molt curiós d'observar a les cultures sense un Estat polític que les recolzi (la nostra n'és un exemple), com la gent de dins i de fora d'una tal comunitat interpreta la paraula "respecte". En principi, produïda la situació, la cosa passa ràpidament quasi inadvertida. El personal no vol enfrontar-se i si algú hi insisteix en la qüestió, la reflexió tendeix a esquivar una anàlisi un poc més profunda. El tema -el respecte- és bandejat ràpidament ja que, incòmodes, ningú no sap com encarar una qüestió per a la qual el Sentit Comú (el de la cultura dominant de l'Estat) ha decidit prèviament que d'aquelles coses que són conflictives, perquè qüestionen el seu domini, cal no parlar-ne. No hi ha, amb açò, un parany preestablit pel Sentit Comú? Perquè, ¿com dedicar-li cap raonament a alguna cosa que el mateix Sentit Comú ha decidit que és públicament rebutjable i que ha vetat per endavant?

Alguna trampa suposa el tan esmentat i celebrat Sentit Comú. Així que, atenció!

Però, ara volem detectar certs fets que ens poden ajudar a determinar més clarament la noció de respecte. Així, per exemple, a casa teua obris la televisió (per dir un mitjà que és quasi constantment present a totes les llars, pressuposadament informador i que distrau, fa companyia, ajuda a fer la becaina, destorba moltes vegades possibles o reals converses, fa perdre el temps, avorri, espanta possibles saltejadors, etc.), i allò que veus sembla respectuós: és respectuós que a un país com el nostre, de cultura i llengua diferent a altres territoris de l'Estat, hi haja 5 televisions emetent en castellà, i sols 2 -TV3 i TVV- en llengua pròpia ("lo pus bell catalanesc del món" si hem de creure a Ramon

Muntaner); doncs això -diem- és... respecte!. D'aquestes dues, una d'elles, TVV a penes emet una pel·lícula a l'any en valencià, i això és... respecte!. La propaganda en aquesta televisió, TVV, és, majoritàriament, en castellà; i això és el respecte que les empreses i entitats anunciantes, la majoria valencianes, però també les de fora, ens tenen a la gent d'aquesta comunitat de cultura diferenciada. Veus la programació de TV3 i els mateixos anuncis publicitaris fets en català i t'adones immediatament que els nivells de respecte que es gasten per aquelles terres no són els mateixos que els que s'estilen per casa nostra.

Continuem el repàs sobre el respecte? Possiblement, el principal atemptat al respecte -i el més important que una col·lectivitat pot rebre- és la manca d'un projecte general de reconstrucció material i cultural (o espiritual) del nostre país (nostre encara?). Què hi ha al seu lloc? Pràcticament, no res. El fet que un canvi polític a la Generalitat de signe diferent al que hi havia, produeixca en molts de nosaltres una angunia interior perquè veiem com s'està desfent el poc que s'havia fet, és tota una mostra del País que som, del poc respecte que ens tenim. Quan es donà l'embranchada inicial i el tenir-ho tot de cara, defallirem i fallarem tots -polítics progressistes i poble- en uns moments en què semblava que anava a posar-se en marxa una dinàmica de renovació infinita, de major creativitat, de més dignitat i de més llibertat. Però, deixarem que les tesis revolucionario-acomodatícies, auspiciades pels polítics en fer la seua feina des del poder (aparent dinamitzador i catalitzador de les il·lusions i les esperances col·lectives) farien tota la resta.

Error majúscul perquè no hi havia sinó la voluntat de tots ells d'adaptar-se a un medi, a un Ordre, en el qual trobaren l'oportunitat de resituar-s'hi. I fruit d'eixa adaptació claudicant i les frustracions abandonistes de tot-hom davant el frau impotent, es preparà, enmig del marasme posterior, creat per la cobdícia i la corrupció, el camí per a que els amos de sempre, aglutinats, pogueren buidar encara més les formes de respecte que els de dins i els de fora devem/deuen a aquesta col·lectivitat. Es per això que el respecte està per construir en la nostra col·lectivitat: l'imparable procés de destrucció cultural i nacional no és, precisament, un fet respectuós cap a nosaltres.

Però, acostem-nos a les situacions corrents. Baixes en l'ascensor i els comunicats als veïns passen de la teua llengua; això es diu respecte veïnal. Obris la bústia i els anunciantes de queviures i trastos de tota mena et regalen amb la mateixa classe de respecte. Eixes al carrer i els guals permissius del municipi i els senyals de circulació et refilen el mateix respecte. Molts carrers, a molts pobles, encara no estan retolats en valencià; això és respecte.

Quasi tots els rètols anunciadors de comerços particulars passen de respectar i respectar-se. Als despatxos burocràtics hi ha gent que encara no s'ha adont que cal respectar la toponímia; a castellanitzar li diuen respecte, i continuen, com fa 40 ó 50 anys. Els mass media segueixen fidelment els corrents de respecte d'una dinàmica que justificaran en base a estudis i preferències de mercat, rendibilitat comercial, rutines, històries o el que vulguen; però, ells són seguidors del respecte. Són el respecte. I el cinema: tota una mostra de respecte (també La Mostra?). I les classes benestants: són el respecte. I els nacionalistes espanyols de qualsevol signe: són el respecte. I els feixistes vitals o culturals: són el respecte. I els que han vingut de fora, emigrants, que exigeixen respecte. I al qui ve a donar una conferència des de Madrid: respecte. I al comentarista convidat dels partits de fútbol a TVV: respecte. La veritat: mai de la vida no havíem vist un País tan respectuós com el nostre, tot i que ja conèixiem l'exemplar cortesia dels anglesos. Però, i a nosaltres ¿qui ens respecta? ¿qui respecta el nostre dret a la diferència? ¿qui respecta les nostres formes de ser, de fer les coses, d'organitzar-se, de pensar, de parlar, de treballar i de viure, sense restriccions? Col·lectiu Alquibla - València Ω

Sor Tomasseta on sou?

PERE FELIP I BUADES

*Sor Tomasseta on sou?,
Ja vos podeu amagar,
Perquè el dimoni vos cerca,
Dins un pou vos vol tirar.*

*Que'n viva sor Thomassa,
Que'n viva Catalina,
Que viva la Beata,
Que es santa Mallorquina.*

Que'n viva, que'n viva.

*Ella los duia el dinar,
A los pobres segadors,
I el dimoni envejós,
En terra l'hi va tirar*

La popular cançó, *Sor Tomasseta on sou...?* És el símbol mallorquí per excel·lència que se canta especialment als pobles de Valldemosa, Santa Margalida i Ciutat on la gent surt cada any en processó el dia de la festa de la santa mallorquina.

Aquesta tonada popular, diu en el seu primer cobleig: *Sor Tomasseta on sou?* i a continuació l'adverteix que s'amagui perquè el dimoni la cerca. I és clar que no és per a res bo...

I ara, direu, a on voleu anar a parar? Molt senzill: traslladant-nos a la situació actual del meu poble en política, en cultura en llengua, me sembla que es la mateixa que descriu la popular tonada. La pregunta és: *on sou?* I ens adverteix que *ens amaguem perquè el dimoni mos cerca*. Només que enlloc de religiositat autòctona, me sona a cultura i llengua autòctona. Hauríem de demanar a la Conselleria de Cultura del Govern Balear i als Consells Insulars quelcom com: *Conselleries de Cultura, on sou?* Pensavem que hores d'ara ja tendrien una televisió autònoma en català, pensavem que hores d'ara tendrien una emissora de ràdio en català. Aquí a Mallorca, a l'igual que a Menorca i Eivissa hi ha dotzenes d'emissores de ràdio que emeten en espanyol i també n'hi ha que emeten en Alemany, anglès i fins i tot en suec.

I que me'n dieu de la cultura popular? On és la creació d'un departament governa-

mental dedicat a la promoció de la cultura popular que serviria per a promoure, aglutinar i ajudar a aquelles persones i entitats que s'afanyen en mantenir vives i amb esperança la flama que encara queda de la cultura, la festa i la tradició del nostre poble?

Ja vos podeu amagar, perquè el dimoni vos cerca. Aquest trosset també pot servir per a les conselleries del nostre govern, ja que per les nostres terres hi ha aquest estiu un tal José-Mari que juga al padle amb els seus amigots i navega per les nostres costes a qui agrairia fer amb les nostres conselleries lo mateix que el dimoni volia fer amb la santa mallorquina. Potser el tal José-Mari eliminaria si pogués tot allò que representa una cultura i una llengua que no és la seva i per això no estima.

Amb una paraula; pens que hauríem d'instaurar una festa amb processó on poguessin entonar: *Conselleries, on sou, ja vos podeu amagar, perquè el dimoni vos cerca, cosa bona no voldrà*. Convendria que a aquesta festa hi acudissin els devots de la cultura i de la llengua i també els servidors del dimoni (José Mari) amb dimonions i dimonions servidors del gran dimoni que rompien les olles als peus de la beata mallorquina. Seria la lluita del bon poble mallorquí contra l'endimoniat colonialisme representat per José-Mari i els seus servidors illencs. Ω

CAMP DE MAR

Fa 8 anys que en Jurguen Vetter d'Alemanya va obrir el Rent a car Camp de Mar. Te cotxes a partir de les 3000 ptes. diàries. A la foto amb el seu ajudant Uwe Schikor. Tel. 971 235 961

Fa 11 anys que n'Antoni Ostos regenta la Botiga Ayala al Camp de Mar. Se queixa que na Claudia Schiffer ha tancat el camí de carro que va de Camp de Mar a Cala Fornells. Tel. 696 141 534

Ca na Ferragut

Venta a l'engròs d'articles de neteja industrial i domèstics.

Per a comandes: 971 511 671
Carrer de Llorenç Vilallonga, 41
Binissalem (Mallorca)

P E G U E R A

Fa 2 mesos que en Marian Pelka i na Sofia Jordana han obert la consulta Europa Energia Centre a Peguera. Fa teràpia de camps magnètics, reuma, circulació sanguínia i molèsties de l'envelliment. Tel. 971 689 700.

Fa 9 anys que en Josep Martínez i n'Antoni Rodríguez obren el Restaurant Es Garrover a l'entrada de Peguera per Andratx. Despatxen menús a 900 ptes. Tel. 971 686 258

Fa 2 anys que na Birgit Thater d'Alemanya regenta el Supercat Birgit al carrer Malgrat de Peguera. Tel. 971 685 785

Fa 9 anys que en Joan Feliu de Porreres va obrir l'Apotecaria Feliu a Peguera. A la foto amb l'auxiliar Irene Mansilla. Tel. 971 686 797

Fa 25 anys que n'Agustí Duran v obrir el Restaurant La Gran Tortuga a damunt els penyasegats que van de Peguera a Cala Fornells a la zona de les Aigües Blaves amb meravelloses vistes de les Illes Malgrats. Grans terrasses amb piscina i escala fins a al mar. Se menja per una mitjana de 4.500 ptes a la carta. A la foto amb el seu fill Agustí. Tel. 971 686 023

Fa mig any que en Ricard Gil, fill de n'Antoni de la Cafeteria Expresso a la Rotonda de Cala Fornells de Peguera, ha obert el Laboratori i Estudi fotogràfic Foto Plus al costat de la cafeteria de son pare. A la foto amb son pare i el seu germà. Tel. 971 687 107

Fa 30 anys que n'Isidre Garcia d'Albacete vengué Peguera. Al principi feia feina de cuiner a diferents hotels, però l'any 1979 va obrir el Restaurant Els Caçadors al Bulevar de Peguera. Despatxa menús a 950 ptes. A la carta se menja per una mitjana de 2000 ptes. Tel. 971 686 739

37Na Dolors Honorato és la madona de la botiga de Lloguer de Cotxes Pepe a Peguera. El seu home, Pepe Moral va obrir aquest negoci fa 20 anys. Tel. 971 686 660

Fa 21 anys que la Família Rodriguez-Delgado regenta el Restaurant Mi Bodega a la carretera de Cala Fornells. Se menja per una mitjana de 4000 ptes a la carta. Tenen la millor selecció de vins de la comarca. Tel. 971 686 035

EL VEL DE MAIA (32) Pintoresc

PERE GRI

Podria seguir contant-vos moltes coses sobre la portentosa vida d'aquest personatge tan pintoresc, en Fructuós Llabrés, però crec que us bastarà saber que tengué una vida molt llarga, i que veié complits tots els seus somnis. Les bruixes el seguiren acompanyant durant la seva existència, fent-lo feliç en les innumerables possibilitats que té la màgia.

Així i tot, ara ens hem de detenir durant uns quants capítols en les seves meditacions, que és el que ens pot donar més indicacions de com evolucionà el seu pensament.

En Fructuós llegia un llibre, "El mestre i na Margalida", de Mijaíl Bulgàkov, que anava de bruixeria i altres herbes. Un paràgraf l'impressionà. Deia el següent: "Uns cent animals, fidels, lleials i útils a l'home, varen ser afusellats i exterminats per altres mitjans en diversos punts del país. En diverses ciutats més d'una dotzena de moixos, i alguns bastant mutilats, varen ser lliurats a les milícies. Així, a Armavir, un d'aquests innocents animals va ser conduït per un ciutadà a les milícies amb les cames davanteres fermades".

Pensava que la crueltat amb els animals és una cosa que ens ha de fer reflexionar. El sofriment d'un moix, un ca, una ovel·la, un bou, una cabra, un elefant, un estruç, un voltor, un conill, un tigre, un lleó, una girafa, un camaleó, una llama, un porc, una gallina, un mul, una somera, un ropit, un falcó, un dofí, un tauró, un pingüí, una balena, un cavall, un os, i fins i tot el d'una formiga, sobretot si és per mà de l'home, constitueix un mal a eradicar.

Sort que ara amb la policia màgica les persones han tornat més respectuoses en tot, seguia pensant. Per cert, aquesta forma d'agent de l'ordre que jo vaig descobrir ja s'ha implantat a vuitanta països, donant molt bons resultats, amb la qual cosa crec

que he complit la primera gran fita que em vaig proposar després de la meua retirada de la política.

N'Habatzeleth el felicitava. Ho estàs fent molt bé, li deia.

Encara que ell no ho volgués reconèixer, en Fructuós no deixava de ser l'home polític per naturalesa que sempre havia estat. No oblidava als seus amics bascos, que vivien en pau des de feia molts d'anys, ni tampoc les drogues, si bé ell ara quasi no en prenia.

A la independència i a les drogues he dedicat una gran part de la meua vida, però ara ja pas molt de tot això, pensava.

Els dies, els mesos, els anys anaven passant, i el nostre personatge envellia. Així i tot, encara conservava la vitalitat dels seus temps de joventut, quan s'havia de menjar el món.

S'entretenia molt marcant-se noves fites, com ara la de navegar per la Mediterrània, encara que no desitjava res més que tornar a veure na Pompeia.

Esper que es cansi qualche dia de fer de hippie a Formentera, sospirava.

I pensar que vaig ser jo el que ho va posar en marxa en això de que hi tornàs haver freaks a la pitiüsa menor, es recriminava.

Un dia veié que s'havia d'aturar un poc de pensar, pel fet que estava conduint. El cotxe no li permetia deixar volar la seva imaginació. Anava de Sóller a Ciutat i havia passat pel lloc on li clavaren el conjur, sense aturar-se, perquè volia oblidar-se un poc de les bruixes.

En arribar a ca meua fumaré un porro, pensava, sense poder deixar de fer-ho.

En pujar les escales, ja que mai utilitzava l'ascensor, en Fructuós estava content. El fet que encara li quedàs d'aquella xocolata màgica que li donà n'Habatzeleth el satisfia, però ara l'interessava més l'herba. En tenia de totes les classes, si bé no la guardava tota al seu pis, sinó a un altre apartament que havia dedicat en exclusiva a les drogues.

Pujà tots els escalons, obrí la porta i se va asseure al sofà. Tragué la maria, que en els anys en que ens trobam ningú tenia amagada, pel fet que era legal. En haver fumat el porro, descobrí el seu nou tema de meditació: El sofriment del poble basc abans d'assolir la independència. Ω

**Restaurant
Café Carboner**

(DIMARTS TANCAT)

Ctra. Manacor, Km. 28 - Tels. 971 64 65 04 - 971 64 40 66
07230 MONTUIRI

Cafeteria - Restaurante
BONAIRE

Menú

Dies feiners 925
Diumenges 1.400

Ctra. Militar, 215 • Tel. 971 743 225 • El Arenal

Som nosaltres els agressors?

A València una llibreria està farta que li produeixen contínuament danys materials i morals (destrosses, pintades insultants, etc.) per vendre llibres en valencià. En no recordem quin poble del País Valencià a una perruqueria li trenquen sistemàticament el rètol anunciador per estar escrit en valencià. A Alacant et dirigeixes a un paísà per demanar una informació i el primer que et diuen és que no els parles en valencià perquè allí es parla castellà. A l'aeroport de l'Altet, a Alacant, un nen d'11 anys li fa una pregunta a dues senyorettes que estan de cara al públic per recollir equipatges i tramitar bitllets d'avió i li diuen amb tota la seua prepotent caradura que "aquí no se habla valenciano!". A prop de Moraira fas una pregunta a un conductor d'autobusos i et contesta que li parles en castellà amb una convicció pròpia d'aquell qui viu a Segòvia o

Càceres (voldria viure-hi?). Demanes explicacions per les negligències evidents de determinats serveis hospitalaris nocturns a un centre de València cap a un pacient i com a defensa, en lloc d'una explicació/justificació, et criden com a un boig per parlar-los en valencià cominam-te explícitament a no usar-lo. Un professor va a un centre d'urgències d'un hospital de València i per adreçar-se al metge de portes en valencià l'envien a un inexistent servei de traducció i deixen olímpicament d'assistir-lo. A Alacant un xicot és agredit per un funcionari de la Generalitat per dirigir-se a l'esmentat funcionari en valencià, llengua cooficial de la Comunitat Autònoma valenciana. A Algemesí la cobertura pepera dels actes de certs malànimes s'atreveix a tatxar d'ofensiva l'existència mateixa del Monument a la Unitat de la Llengua Catalana que els esmentats eixelebrats havien tirat per terra de manera impune. Entra un xicot en un local a Benidorm per celebrar el seu acomiadament de solter amb els amics i per demanar la consumició en valencià l'agredeixen amb un bat de beisbol i per poc no li obrin el cap; ho denuncia a la policia i li diuen que no l'entenen quedant el fet en la més descarada i ignominiosa impunitat. El capellà de l'església de Xeraco, enmig de l'homilia de la Missa, es veu obligat a aturar-la perquè un grup d'estiuetjans assistents li abocaren el "habla cristiano, maleducado!", com si Crist parlara només castellà (quants records d'antigues repressions!);... i aneu afegint-ne, segons la pròpia experiència, pel davant, pel darrere i pel mig que la cosa ve de llarg i va per a llarg.

Si a fets com aquests li afegim que la presència del castellà a la TVV va en augment a costa, clar està, de l'escàs i degradat valencià amb què ens regala. Que cada vegada són més i més incisives les intromissions dels rancis espectacles castellans i castellanitzadors a la TVV. Que aquesta

TVV perpetua els vicis de sempre (analfabetisme, cutrerisme, vulgaritat, castellanismes, tot això amanit amb els barbarismes i la mediocritat de rigor, així com ser una TV al servei dels interessos polítics de torn més descarats. Que els materials que concorren a la vertebració de la nostra col·lectivitat, com les manifestacions artístiques i culturals pròpies, la història passada i recent, el pensament i les idees, les ciències, l'art, els mites i llegendes; l'arquitectura, els monuments, els castells, els palaus, els museus; els esports autòctons; la vida musical; les entitats de tota mena; els empresaris, els treballadors i els sindicats; els organismes oficials i altres no tan oficials (ONGs); la vida de persones i sectors socials, la seua dinàmica i incidència en la vida social; les festes (paganes i religioses), les processons, la religió i la religiositat nostra; les inquietuds, les esperances, les expectatives, els fracassos i els errors; la crítica ciutadana i la crítica social; el debat sobre la identitat i el futur de la societat que volem, etc. que tot açò, diem, no apareix per cap banda, aleshores direm que les coses van prou malament; és a dir, cada vegada pitjor.

En l'ordre general de les coses, la promoció de l'ús públic del valencià va de baixa: és una evidència incontestable de la que en són primers responsables aquells que tenen el deure de promoure'l. A l'educació està deixat a la seua sort: com que el repartiment del pastís afavorint establiments educatius privats és l'afavoriment de l'escola d'uns pocs en detriment de l'escola de tots, i com que la seua progressiva degradació va a implicar un cop molt fort contra la promoció del valencià en tant que idioma propi dels valencians, la destrucció d'aquest factor de cohesió importantíssim és tota una jugada insidiosament calibrada contra el redreçament lingüístic, cultural, moral i social de la nostra comunitat.

Una vegada més l'únic projecte important per als nostres mentors passa per una Espanya, el color de la qual per teixir la convivència comuna dels pobles diferents que la formen, és el de sempre: el gris uniformador, l'únic color possible que tot ho simplifica i esborra reduint-ho al no-res artificios d'una cultura auspiciada des dels despatxos ministerials i utilitzada contra el mateix poble, a hores d'ara ja cansat, desorientat, desmobilitzat i lliurat al procés castrador i despersonalitzador de la cultura amb majúscula, la única que sempre han fet i els ha interessats de sempre i per sempre ad maiorem gloriam...

La colonització idiomàtica i cultural interna i externa no cessa arreu del País. Serà l'hora d'agafar el gaio to? Ω

COL·LECTIU ALQUIBLA

SANT JORDI

* Fa 2 mesos que la Família Alcaraz regenta el Bar Can Peixet de Sant Jordi. Despatxa entrepans i begudes. Aquest local, en temps de l'amo en Pere Peixet, que organitza l'anada de sant Jordi a Cura a peu fa una vintena d'anys era molt popular. En Fernando Alcaraz, te ganes de fer reviscolar aquesta romeria. Tel. 971 742 301

El divendres dia 11 d'Agost hi va haver un gran rebombori als carrers de sant Jordi, rebombori del qual s'han fet eco els mitjans de comunicació de Mallorca. Tot va començar quan un conductor que venia despistat devers la una de la nit va xocar devers la una amb un cotxe estacionat al carrer de l'entrada del poble, la madona de la casa va sortir en sentir el renou de llaunes i va convidar al causant de la malifeta a entrar a ca seva per tal d'omplir els papers de l'assegurança. Mentre ho feien, sentiren renou, miraren i veieren a dos joves espanyols que estaven fent net de llibres i tabac el cotxe accidentat. Els encalçaren costa amunt i els prengueren els efectes robats. Però resulta que els dos joves formaven part d'un grup d'una quarantena d'espanyols residents a son Gotleu que estaven acabant un convit de batiament al Bar Nou del carrer Bauçà. I qui sap que els digueren, el cas és que sortiren una quarantena de persones per la capovallada, homes dones i nins armats amb tacs de billar cridant com a fúries cap a la casa del cotxe accidentat. Pareixia un eixam d'abelles que davallava per la costa, em contava la madona l'endemà. Ens agafaren i ens volien ofegar. La gent que dormia se despertà amb l'enrenou i sortí al carrer perseguint als agressors que tornaren al Bar Nou on se varen atrinxer. Sort que els joves del poble, antiforasters de mena, com tots els divendres eren a sopar a pobles veïns, que si no hi hagués hagut una escabextina. La policia nacional i la municipal feu dur els espanyols amb taxis cap a son Gotleu ja que consideraren que el seu estat d'excitament i d'alcoholisme els feia perillosos per a conduir i estacionaren els seus cotxes a la Comissaria de s'Arenal fins al'endemà a fi d'aclarir comptes.

No se parlava d'altra cosa aquell cap de setmana al poble de sant Jordi que celebrava les festes de l'Estiu. També ens digueren que eren de son Oliveret, urbanització ben il·legal sorgida just darrera el poble, els gitanos espanyols que feriren amb un ganivet a un cam-

brer del Restaurant El Creuer de Vilafranca perquè se torbava a servir-los el dinar. Ja ho veieu mallorquins: mentre al país basc, els nadius fan anar els espanyols pels racons, aquí, és just a l'inrevés. Són els espanyols que ens tenen aterrits amb els seus atacs i robatoris. Ω

La madona del cotxe accidentat davant ca seva

La batalla campal fou a aquest carrer a l'entrada del Poble. "Davallaven com un eixam d'abelles", va dir la madona del cotxe

Mes enllà de l'ecotatxa

La decisió político-jurídica que dona lloc a l'ecotatxa (impost turístic), no és més que el punt d'arrancada d'un nou ordenament turístic. Se vulgui o no, el model vigent està obsolet. O se prenen serioses mesures, o l'amenaça d'esfondrament serà creïble.

Només quan l'economia va be (o molt be en el cas de les Illes Balears) van sorgint imponderables, per altra part previsibles, que

fan que tremoli el sistema. Necessitem, doncs, un nou enfocament turístic, des de dins, i una nova classe turística, des de fora. Un nou turisme molts menys massiu, més respectuós amb el medi ambient, més interessat per la nostra llengua i cultura, més solidari amb valors compartits d'igualtat i cooperació. Des de dins, des d'aquí, necessitem debat, consens i, sobretot, lucidesa. Que no pretenguin els sectors anqui-

losats en les seves velles estructures que aplaudim la seva postura numantina. Tot allò que, en un moment es innovació, amb el temps sol convertir-se en llast i fre.

Reconèixer cada qual en quin punt de la cruïlla se troba. Serà un valor en si mateix, perquè la regulació que ens arriba sia el menys traumàtica possible. Fessem, doncs, un esforç d'honestat amb nosaltres mateixos i amb la terra que ens sustenta. Ω

Pere Felip i Buades

ENDESA (GESA) no va, ni amb rodes!

CECILIA BUELE I RAMIS. DIPUTAT DEL PSM-ENTESA NACIONALISTA AL PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS

L'any 1999 ha estat molt especial per a l'empresa transnacional ENDESA (de la qual participa GESA); sobretot pel que fa als efectes negatius que ocasiona la seva implicació creixent en països d'Amèrica Llatina, com són Argentina o Xile.

A Xile, durant l'any 1999, ENDESA (GESA), una corporació privada de desenvolupament energètic, ha intensificat les obres de construcció de la segona de les 7 repeses projectades per al desenvolupament hidroelèctric del riu Bio-Bio.

A la represa RALCO, ha continuat amb els plans aprovats pel govern xilè de concertació l'any 1990, emparant-se en legislació promulgada en temps de la dictadura del general Pinochet.

Durant l'any 1999, ENDESA ha continuat ignorant les nombroses mostres de protesta i denúncia provinents de grups ecologistes d'arreu del món, d'indígenes xilens, d'associacions internacionals de drets humans, d'informes tècnics negatius i de periodistes contraris a la realització d'aquest macroprojecte.

S'acusa ENDESA, i la Fundació PEHUÉN que ENDESA constituï, com a responsables de cometre abusos contra maputxe-peuenxe que viuen en els territoris que han de ser inundats, i contra les mateixes lleis xilenes.

A Argentina, durant l'any 1999, ENDESA (GESA) ha aconseguit ostentar una posició dominant dins el sector elèctric argentí. Això sí, anant contra les mateixes regles de la competència.

Tant és així, que a principis de 1999 una investigació oficial antimonopòlica ha de forçar ENDESA a ajustar-se a les regles fixades en la privatització d'empreses públiques argentines, en el marc regulador de l'electricitat:

ENDESA no pot continuar mantenint la doble participació en dues de les distribuïdores elèctriques més importants d'Argentina, EDENOR (adquirida per ENDESA l'any 1992) i EDESUR (controlada per ENDESA a principis de 1999).

Aquesta posició dominant d'ENDESA havia començat justament a principis de l'any 1999, quan s'havia quedat amb el control de la xilena ENDESA i del grup xilè ENERSIS, aconseguint així el maneig del 65,6% d'EDESUR.

I bé. ¿Quines en són algunes de les conseqüències més sorprenents, des d'aquestes illes mediterrànies?

Efectivament, com a diputat del PSM-Entesa Nacionalista al Parlament de les Illes Balears, he pogut constatar "in situ" que la presència d'empreses trans-

nacionals espanyoles al continent sudamericà, com és ara ENDESA i moltes d'altres, ha anat "in crescendo" aquests darrers anys. D'una manera força escandalosa. N'han sortit com a bolets!

S'esperava que aquest fet hauria repercutit positivament en els resultats econòmics de les empreses del sector elèctric espanyol, com són ara els quatre grups de societats que integren UNESA (Asociación Española de la Industria Eléctrica): HIDROCANTÁBRICO, IBERDOLA, UNIÓN FENOSA i ENDESA.

Però vet aquí que, al grup parlamentari del PSM-Entesa Nacionalista, ens hem trobat amb una gran sorpresa. Hem llegit detingudament la "MEMORIA ESTADÍSTICA ELÉCTRICA 1999 de UNESA" que ens va arribar fa uns dies. I, al capítol dedicat al "Valor Generat per les empreses del sector (VG)" (pàg. 91), llegim tex-

tualment: "El Valor Anual Generat del sector elèctric ha enregistrat un *significatiu descens en l'exercici 1999*. Aquests descens respon fonamentalment a la caiguda de la taxa de rendibilitat dels capitals invertits, que ha passat d'un 7,7% a un 6%. La menor rendibilitat dels capitals invertits s'explica per dos factors: a) la reducció de tarifes... b) el negoci elèctric internacional".

Amb l'interès de saber quin és aquest negoci elèctric internacional que ha provocat aquesta caiguda tan significativa de la taxa de rendibilitat dels capitals invertits, continuam llegint la Memòria 99.

Topam amb una gran sorpresa, aquest negoci elèctric internacional que ha fet tan poc rendibles les inversions no és cap altre que: "La integració dels actius materials del grup ENERSIS (xilè). Quan ENDESA, S.A. adquireix la majoria del capital d'aquesta societat (xilena), passa

a consolidar-la pel mètode d'integració global, és a dir, que el conjunt dels actius, passius, despeses i ingressos d'ENERSIS (xilena) passen a l'exercici 1999 a formar part dels estats financers del Grup ENDESA".

Fins aquí la cita textual de la Memòria d'UNESA corresponent a l'any 1999.

Hi ha per fer-se moltes preguntes, des de molt diverses perspectives. Ara per ara, ens podem conformar a assegurar que ens consta aquesta constatació a la Memòria anual d'UNESA:

Les inversions d'ENDESA a Xile, durant l'any 1999 han provocat un significatiu descens del Valor Anual Generat del sector elèctric espanyol: s'ha passat d'un 7,7% l'any 1998, a un 6% l'any 1999.

I, no ho oblidam, cap empresa transnacional no vol acabar mai perdent.

Ciutat, 14 d'agost de 2000.

VALOR GENERADO POR LAS EMPRESAS DE UNESA (Millones de pesetas)*

CONCEPTO	AÑO 1999	AÑO 1998
Rentabilidad de la Inversión (AxB)	6,0	7,7
Coste medio ponderado del capital (WACC)	5,3	6,2
Valor generado	57.731	96.327

(* Memoria Estadística Eléctrica 1999. UNESA (Asociación Española de la Industria Eléctrica)
email: <http://www.unesa.es>

Compartir pis

Això era i no era quatre joves que compartien pis, que nomien Juan, Luis, Paco i Bernat. Com que la feina i les despeses de la casa no estaven prou ben repartides, i els que s'hi repenjaven no en volien sentir parlar, arribà un moment que allò ja no s'aguantà pus. Un bon dia, en Bernat pegà coça en el llençol de matinet, estibà les maletes amb roba i llibres, arreglà el berenar i esperà els altres, resolt a

fer-se escoltar. En ser tots a taula, en Bernat l'amollà:

-Al·lots, me'n vaig.

-Què dius, ara? Això no pot ser -s'esglaiaren els altres.

-Dic el que heu sentit, i les raons prou que les sabeu, però les repassarem per fer memòria. Estic cansat de pagar més que els altres: de les 90.000 pesetes que costa el lloguer, jo en pag 30.000 i vosaltres 20.000 perhom -i la meua habitació no

és ni un centímetre més gran que les vostres. També estic cansat de fer més feina que vosaltres: jo sempre faig el dinar i escur, i vosaltres només us hi posau quan us lleu. I s'ha acabat que, disposant jo només de la meua estança, disposeu vosaltres de la casa sencera; tampoc aguant més que em faceu els comptes del que puc fer o deixar de fer a la meua habitació, que és el meu espai, quan jo no en sóc res a les vostres. I també passa de taca d'oli que, aportant jo més i rebent manco, hagi d'aguantar enraonies insidioses i penjaments -quina barra!- d'insolidaritat. Per això me'n vaig.

-I on vols anar, fiet, sense la nostra companyia? -demanà en Luis.

-Me la camparé tot sol, com fa tanta gent; i si vull companyia me'n cercaré d'altres que em tractin de tu a tu, amb respecte, i en igualtat de drets i obligacions.

-Idò no ho pots fer, això -sentencià en Paco.

-Ah, no? Qui m'ho impedirà, i amb quin dret?

-T'ho impedirem nosaltres, perquè som majoria democràtica: tres contra un.

-O sigui, que que em teniu segregat? -balbucejà en Bernat, amb els cabells drets.

-I ara, no! El que passa és que som una família unida i no te'n pots anar sense el consentiment democràtic de la majoria. I no hi estam d'acord.

-Quin raig de dois! No som cap família, i la unitat per collons no té res de democràtic.

-Ui, ets dolent dolent -féu en Juan.

-Un radical, diria jo, i un excloent -afegí en Luis.

-Talment, un individualista exacerbant -ficà cullerada en Paco.

-Anau-vos-en a munyir becs d'indiot, feristes! -flastomà en Bernat, fent el gest d'aixecarse del seient. Però no pogué alçar-se; els altres l'arprenen per les espatlles i el clavaren al cul de la cadira; i un d'ells digué, mastegant les paraules:

-Si te mueves, te corremos a hostias.

Els bons entenedors no han de menester explicacions. Ω

Joan Cabot

A sistema sanitari Europeu CB

MARIA ALBERDINA
CENTRE D'ASSISTÈNCIA A PERSONES MAJORS O INCAPACITADES
Carrer dels Trencadors, 1-bis
Tel. 971 445 101 s'Arenal de Mallorca

Centre de Dia

Mòbils i greixoneres

JOAN CABOT CALÇAHEU

L'altre dia de pagès, a Barcelona, vaig ensopegar una pintada molt graciosa, feta amb plantilla, on figurava el dibuix d'un telèfon mòbil i unes lletres que deien "Els gilipolles ja són lliures". Els meus amics i jo vam esclafir a riure, celebrant l'ocurrència. I és que aquell anunci, el que associava uns telèfons mòbils amb la llibertat i amb un esbart de joves que peguen bots, ha fet història; el publicista que se'l va empescar va ser molt viu, i els consumidors que s'afanyaren a comprar mòbils i "llibertat", uns *dai-xonses*.

Des de llavors, la identificació entre telefonia mòbil i "llibertat" ha estat recurrent: tota la publicitat de mòbils que ha vingut després ha estat una apoteosi permanent de l'estètica *bobo* (vestits *pseudohippies*, informalitat, naturalitat, ecologia, estampes amazòniques, etc.), protagonitzada per joves encantadors que encarnen els valors emergents: el *nosaltres*, l'*autenticitat*, la *llibertat*... en fi, els valors dels anys seixanta, però amb pasta.

La veritat és que no conec ningú que es pensi ser més lliu-

re perquè s'ha comprat un mòbil -deu ser que no tenc amics *gilipolles*. El que sí al·lega la meua gent *mobilitzada* és la utilitat del trasto; quan en parlem, els amigots em diuen que així poden cridar a casa si han de fer tard a dinar per culpa d'un embús, o localitzar la filla de setze anys a la mala hora de la matinada. Servidor no acab de veure clar que aquests modestos avantatges compensin l'increment en la factura del telèfon; a banda d'això, trob que el dinar és bo d'encalenticar si un fa tard, i que "la nina" no ha de sortir de nit armada amb un mòbil, sinó amb una capsa de condons -quin denou, si el papà crida quan ella s'està rebolcant amb un al·lot, amb les feines a mig fer! El cas dels senyors engominats que tanquen negocis multimilionaris a peu d'hotel, és una altra història: a ells, el mòbil els fa un servei indiscutible. Emperò, en mans de la gent de peu pla, que fa mans i mànigues per arribar a fi de mes, el mòbil fa ferum d'estuferia -i a més és una font d'ansietat, perquè si qualcú espera la teua cridada i no hi ha cobertura, pateix.

Servidor sempre he trobat

que els mòbils no estan fets per a mi; en canvi, allò que em faria sentir de veres més lliure és una greixonera resistent, perquè estic fart de les que es cruïen al cap d'un mes i les he de llençar... i és que no guany per a greixoneres! -i els fogons, si queden de ronyosos amb els regalims de l'andròmina del dimoni! Els remeis màgics que prediquen perquè el fang no s'esquerdi, una aixecada de camisa: no funcionen. Si algú em vengués una greixonera duradora, jo pegaria bots com els de l'anunci aquell, i em sentiria més lliure...

Però finalment ho he entès i he canviat d'opinió. He vist la llum. Ja sé per a què serveix un mòbil: per a comunicar-nos amb el xixisbeu o la xixisbea sense perill que la nostra parella malpensi res. Així s'aconsegueix un repartiment civilitzat de funcions: el telèfon de casa, per a les converses que el/la cònjuge pot escoltar; el mòbil, per entendre's d'amagat amb l'amistançat o l'amistançada.

Que m'ha costat d'arribar-hi! Som un carabassot. Ω

Joan Cabot

Quina bufetada a la pagesia mallorquina

Indignant i ofensiu és el tractament que fa Madrid del tan malmenat camp mallorquí. A la vista està. Com si no hi hagués hagut enguany ni sequera ni calabruixades a l'illa de Mallorca. Res. Com sempre. Una misèria.

L'aportació madrilenya que es preveu aplicar a les necessitats que té enguany la pagesia mallorquina no arriba ni al 10% de les pèrdues calculades. ¿D'on es pensen que n'ha de sortir el 90% i busques restant? ¿Altrecop de les nostres ben escurades butxaques? Això ja és massa!

Mentre Madrid continua abocant tones i més tones de gent famosa a les nostres platges, i està fent arribar al nostre territori figures de renom en el camp d'aquesta publicitat enganyosa que comporten molts dels nostres visitants, Madrid mateix està donant l'esquena al camp mallorquí, airadament i sense gens ni mica de vergonya. És com si envergàs, en ple estiu, una bona bufetada a les galtes suades de la gent pagesa de Mallorca.

Des del grup parlamentari del PSM-Entesa Nacionalista creim que pagesia ofesa no ha d'anar de coverbos; i que pagesia ferida no pot anar de romansos. En aquests moments, calen accions contundents i fermes que espa-

vilin i deixondeixin tanta institució estatal maltractant.

No es pot oblidar que una tractorada feta a Mallorca aconseguí llevar d'enmig un conseller d'Agricultura de la nostra terra. ¿No se li ocorre a ningú organitzar una altra tractorada a Madrid, per llevar d'enmig un ministre d'Agricultura tan poc sensible a les necessitats del camp mallorquí?

Diuen que en la distància hi ha molts d'oblits. I aquest no n'hauria de ser un més.

És d'esperar que el Partit Popular que governa l'Estat espanyol - i el seu més inclit representant pagès al davant -, no farà anques enrera en aquesta ocasió. I posarà fil a l'agulla, per aconseguir neutralitzar aquesta indignant ofensiva anti-pagesa provinent de Madrid.

El Govern de les Illes Balears, a través de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, hi està fent molt més del que li correspon. El Govern de l'Estat espanyol s'hi està comportant d'una manera tan indigna que esdevé indignant en gra massa. Ω

Cecili Buele i Ramis. Diputat del PSM-Entesa Nacionalista al Parlament de les Illes Balears

SOLIDARITAT ENTRE POBLES

Un miler de persones ataca "La Esmeralda"

QUEBEC.- Un miler de persones vingudes d'arreu del Canadà (Quebec, Montreal, Toronto,...) es van concentrar a la ciutat de Quebec el passat 30 i 31 de juliol i 1 d'agost per protestar contra el vaixell xilè La Esmeralda, que durant la dictadura de Pinochet va servir de centre de detenció i tortura de presos polítics. Les protestes han durat tots els dies que el vaixell ha estat ancorat al port de Quebec, i entre altres accions es van llençar còctels molotov al vaixell, que va haver d'interrompre les seves activitats. Contra-Infos 7/8/00

Els paramilitars arrassen un poble a Chiapas

YAJALÓN/CHIAPAS.- En dos dies, grups de paramilitars van arrasar una població de l'estat de Chiapas, a continuació transcrivim els comunicats de premsa que els/les afectats per aquesta barbàrie han enviat: "El dijous 3 d'agost, un grup de 30 membres del grup paramilitar Paz y Justicia van desallotjar violentament als habitants del municipi de Yajalón. Aproximadament cap a les 10:30 del matí, els integrants de Paz y Justicia, alguns duent uniformes similars als de la policia de seguretat pública i d'altres encaputxats, van penetrar sorpresivament al municipi i van començar a disparar contra les cases de les persones que habiten el lloc a l'actualitat, els quals són pertanyents a l'Organització Proletària "Emiliano Zapata" (OPEZ). Els homes havien sortit a treballar, per la qual cosa l'atac es va dirigir contra dones i nens, els quals van fugir corrent a refugiar-se a les muntanyes. Una dona va rebre cops i segons rela-

ten les bales fregaven els nens en la fugida. Els paramilitars van cremar sis cases i van robar televisors, radio-grabadores, animals, blat de moro, frijol, màquines despuladores i bombes aspersores; també van ser robades les credencials d'elector de varies famílies."

COMITÁN/CHIAPAS.- "El dia 4 d'agost a les 19h. Els companys de Tierra y Libertad, abans conegut com Paraiso y Progreso, van ser emboscats on es trobaven refugiats a la muntanya i com a resultat un ferit d'impacte de bala a la mà esquerra que respon al nom d'Elmar Hernández Cruz. Després de caure ferit l'home, el grup armat es va retirar i es va anar a amagar a la casa de la família Ricardo Hidalgo López, el qual es veí d'aquesta comunitat (...)" Contra-Infos + Col·lectiu de Solidaritat amb la Rebel·lió Zapata de Barcelona 8/8/00

Dones en desobediència civil per la pau a Vieques

VIEQUES/PUERTO RICO.- Un grup de dones de l'illa de Vieques a Puerto Rico, van realitzar una acció la nit del diumenge 5 d'agost. L'acció va consistir en introduir-se a la zona restringida de la base militar de la marina dels EUA. Una vegada al lloc, es va realitzar una cerimònia en la que es representava la voluntat de pau del poble de Vieques, es van col·locar banderes de Puerto Rico, una blanca de la pau i símbols en contra de la contaminació ambiental produïda per la base militar. El grup l'integraven dones provinents dels sectors professionals, religiós, sindical, mestresses, comerciants, activistes de la comunitat lesbica i d'altres representants de diversos àmbits de la dona a Vieques i Puerto Rico. Cal recordar que les protestes dels habitants de Vie-

ques per tal de fer fora als marines ianquis, han estat nombroses en els últims mesos, així com també ha sigut nombrosa la repressió per part de l'exèrcit imperialista dels EUA. Zitzània + Sara Peisch 7/8/00

Els U'WA poden tornar a les seves terres

CUBARÀ/COLÒMBIA.- El passat dimarts 1 d'agost en compliment a la sentència del Tribunal Superior de Justícia del districte judicial X-Mozilla-Status: 0009Santander), la comunitat dels U'wa han pogut tornar a les seves terres (Santa Rita i Bella Vista) d'on van ser desallotjats violentament per les forces públiques el 25 de gener del 2000, desallotjament que va passar per alt els drets de propietat col·lectiva del poble U'wa. Els integrants d'aquesta comunitat volen fer saber a qui trepitgen aquests drets, que ells prendran possessió del que els pertany ancestralment. Aquest poble va ser expulsat de les seves terres, per culpa de l'empresa petrolera occidental de Colòmbia que té l'intenció de fer unes exploracions petroleres. En contra d'aquesta intenció de la companyia petrolera es va posar la comunitat dels U'wa que consideren que els venien a usurpar el que era seu ancestralment, tant la terra com el petroli, que ells consideren que és la sang de la terra i ningú la pot robar. Per evitar aquest atemptat contra la cultura i la natura els U'wa van amenaçar amb un suïcidi col·lectiu si l'empresa entrava a les seves terres, amenaça que va ser irresponsable i irrespetuosament ignorada per part del govern colombià. Contra-Infos + Asociacion U'wa 8/8/00 Col·lectiu de Contrainformació Zitzània Tel/Fax: (93) 442 64 53 correu electronic: zitzania@sindominio.net http://www.sindominio.net/zitzania Ω

MONSENYOR ROMERO, UN MARTIR DE LA JUSTÍCIA SOCIAL

L'assassinat de l'arquebisbe Romero

PER MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

El Salvador, el petit estat de l'Amèrica central s'ha vist de rebre aquell 25 de març de 1980 en una espantosa matança. Els mesos de gener i febrer el terrorisme de l'extrema dreta havia assassinat prop de cinc-centes persones. I aquell mateix dia era víctima de mortal atemptat un dels homes més influents del país, l'arquebisbe catòlic César Arulfo Romero. Aquest prelat, home savi i honest, havia pres partit en favor de reformes socials i contra la violència, tant en temps de la dictadura com després del Cop d'Estat del 79, quan una junta de militars i civils moderats ocupava

el poder. Aquest home, compromès amb la causa dels pobres, havia deixat sentir la seva veu des de la trona i els extremitats decidiren de tapan-li la boca. Monsenyor Romero, donada la seva posició, havia estat proposat el 1979 per un grup de parlamentaris britànics per tal que fos guardonat amb el Premi Nobel de la Pau. Però el maten dins el seu propi temple, als peus de la creu, mentre predicava la germanor de totes les gens de bona voluntat. Les exèquies de Monsenyor es celebraren, tanmateix, en presència d'una multitud de més de dues-centes mil persones, més de la meitat

de la població de la capital de la República, San Salvador. I això fou un altre bany de sang. L'extrema dreta, probablement armada per la CIA, no perdonava tampoc aquell tipus de manifestacions. Ressonaren les metralletes i l'asfalt dels carrers dels voltants de la catedral es cobrí amb cinquanta morts i quatre-cents ferits. Quatre-mil persones més cercaren refugi sota les voltes de la seu i esperaren que emmués el troteig. Però el troteig durà una hora llarga. Quan els servidors del capitalisme salvatge i del neozacisme llatino-americà estigueren satisfets, hom pogué anar a casa seva a contar la tragèdia. I és que

hi ha una Església feta de màrtirs, una Església físicament morta però espiritualment eterna, que l'home més maligne mai s'ha pogut arrabassar del cap. Aquesta Església dels morts sota la violència dels adoradors dels doblers i del poder no només es belluga en els calendaris del santoral, sinó que ben viva forma part de les reivindicacions que des del Rio Grande fins a la Terra de Fuego estan en la boca dels camperols, condemnats a viure malament, dins la misèria més absoluta, per tal que els països rics i prepotents segueixin tallant el bacallà. ☐

Molts de religiosos i religioses, veient que la justícia predicada per Jesucrist era reiteradament trepitjada, han estat assassinats pel feixisme tan de dretes com d'esquerres. L'afany de donar cultura, vestit i menjar al necessitat per tal de que se pugui defensar del terratinent, la màxima cristiana de que tots som iguals... són el motor espiritual que movia gent com Monsenyor Romero i altres màrtirs de la Teologia de l'Alliberament

Manifestació antinazi.

Les oligarquies caciquils a Iberoamèrica i la reacció de l'Església catòlica

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

L'oligarquia pro-Estats Units ocupa els llocs de responsabilitat més elevats a la política i a les empreses de l'Amèrica Llatina. Aquesta èlite social monopoltza els recursos econòmics als distints països. Per exemple, al Salvador el poder polític i la riquesa nacional estava en mans de catorze famílies, al Perú de quaranta, a Veneçuela la riquesa agrícola ha presentat problemes similars amb un tres per cent de la població que controla el noranta per cent de la terra. Hi ha casos com la família Trujillo a la República Dominicana amb dos terços dels recursos econòmics o els Somoza a Nicaragua, amb una fortuna valorada en cent cinquanta milions de dòlars amb interessos al café, l'arròs, la cervesa, la ramaderia, la carn enllauada, bancs i hotels, televisió i periòdics, les línies aèries i marítimes i el vint i cinc per cent de la terra de conreu. Eren propietaris de l'única fàbrica de ciment i d'una de productes i materials per a l'arquitectura. Foren acusats d'especular amb el terratrèmol de Managua augmentant els preus dels materials de construcció, imprescindibles i vitals perquè la majoria de gent pogués reconstruir la seva llar.

A Bolívia trobam que la classe adinerada té poder sobre cinc milions d'habitants, a Xile la minoria rica té forts interessos en la indústria, el comerç i les finances, es mogueren sota la influència dels Estats Units per a mantenir els seus privilegis, el mateix passa a Colòmbia o Mèxic, sense que a curt termini es pugui veure el final del túnel. Dins aquest ambient la presència de forces paramilitars per tal d'ofegar qualsevol intenció de protesta per part del poble de cada vegada més empobrit sembla inevitable. Aquestes forces i grups d'extrema dreta s'inspiren, com és d'esperar o sospitar en la dura i pura ideologia neonazi on la raça superior és substituïda per una èlite benestant de llarga tradició.

Els abusos de dictadors com Stroessner, a Paraguai que s'elegí a sí mateix i perllongà el seu govern durant dècades, acusat repetidament pels seus opositors de mantenir un "Estat privat" o particular i de controlar tot el país en unió d'un grup selecte de negociants estrangers, militars d'alta graduació i propie-

taris dels conreus (un 25% pertanyia a onze terratinents) Videla a Argentina, on desaparegueren més de 300.000 presoners polítics o Eric Gayri de l'illa de Granada que el febrer de 1974 ofería un cocktail i un discurs i que mentre parlava seixanta membres de la seva policia secreta, reclutats entre els integrants de la "pandilla de las mangostas" criminals d'ofici, empresonaven tots els elements d'oposició i imposaven un estil repressiu autènticament neonazi i que restava ben reflectit en els mots del dictador: "Serem un dels països més avançats del món i jo som el líder més dinàmic del Carib. Són molts els que s'han volgut desfer de mi però ara descansen tots en el cementiri."

Molts de membres de l'Església oficial recolzaran els distints dictadors, com a Xile, on Pinochet preput suport oficial. Però no tot està perdut. L'oposició cap aquesta situació sorgiria d'una part de l'Església catòlica. Però el retrocés de la fe durant la primera meitat del segle XX, la creixent misèria del Tercer Món i el malestar del jovent ha duit a molts de cristians a demanar-se sobre la legitimitat d'un recurs a la violència per tal de canviar un món fonamentat en la injustícia. Després d'una crítica històrica de la seva actitud davant els poders socioeconòmics, l'Església, desitjosa d'evitar l'acusació de fariseisme, de cada vegada pren més posicions sobre problemes polítics i socials en favor dels més desemparats. Així nasqué la teologia de l'Alliberament. La tendència a considerar com un deure cristià la lluita en un pla temporal per l'edificació d'un món més just, existeix des de fa molt de temps; però la seva generalització fou accentuada pel Concili Vaticà II ("esquema 13") i pel segon tema del tercer Sínode mundial de bisbes en octubre de 1971 ("La justícia al món"). Un cristià no només pot fer abstracció de la política, sinó que per ser fidel al missatge evangèlic, té el deure de lluitar al costat dels desheretats i de respondre a la violència del poder amb la revolució inclús la violenta. L'Església ha de considerar l'home en el

El Che i el sacerdot Camilo Torres representaren la màxima unitat entre cristians i comunistes. Els dos grans revolucionaris varen ser assassinats per mercenaris pagats pels inquis.

present de la seva història, sense estar "absent" del món o en "complicitat amb aquest món". A la seva obra "Teologia de la revolució", el pare Comblin, col·laborador de dom Helder Càmera, justifica la revolució de les nacions proletàries i considera que els pobles poc industrialitzats es troben en estat de legítima defensa. Bisbes com el brasiler Helder Càmera (1909-1999), el mexicà Sergio Méndez Arceo, encara que no propugnin la lluita de classes en el sentit marxista-leninista del terme, patrocinen, malgrat això una "Teologia de la revolució" i moviments com Cristians pel socialisme. Des del 1974 apareix una teologia de l'Alliberament. El març de 1976, uns cinquanta teòlegs europeus i sudamericans, reunits a Roma al voltant del tema "Església i alliberament", reafirmen la incompatibilitat de la fe cristiana i de l'anàlisi marxista. Per contrarrestar aquesta situació reclamen l'accés de tots als bens materials i culturals, el dret de cada qual a participar dins els processos socials i polítics, la protecció de la persona humana contra els poders totalitaris i la necessitat de que els Estats s'organitzin segons el dret i la justícia. S'accentua la no violència, si s'afegeix que la insurrecció armada no és més que un darrer recurs, considerat amb disgust i que exigeix unes condicions de vida opressives fins a les darreres conseqüències. Arquebisbe d'Olanda i Recife als 55 anys d'edat, Helder Càmera, anomenat "el bisbe roig" durant la dictadura militar del mariscal Castello Branco (1964-1985), reclamà

la seva posició, reformes socials radicals per a la província del Nordest que llavors era la zona menys desenvolupada. La major part de la població vivia en unes condicions de vida realment precàries, degut a estructures econòmiques arcaiques. El 1966 trobava una forta oposició per part del règim que l'amenaçava amb la detenció i l'acusava de "fer-li el joc al comunisme internacional". Amb els denous bisbes de la seva arquidiocesi, publicava llavors un manifest condemnant les injustícies comeses contra els treballadors: salaris baixos, pressions sobre els sindicats, violacions dels règims dels reglaments de treball.

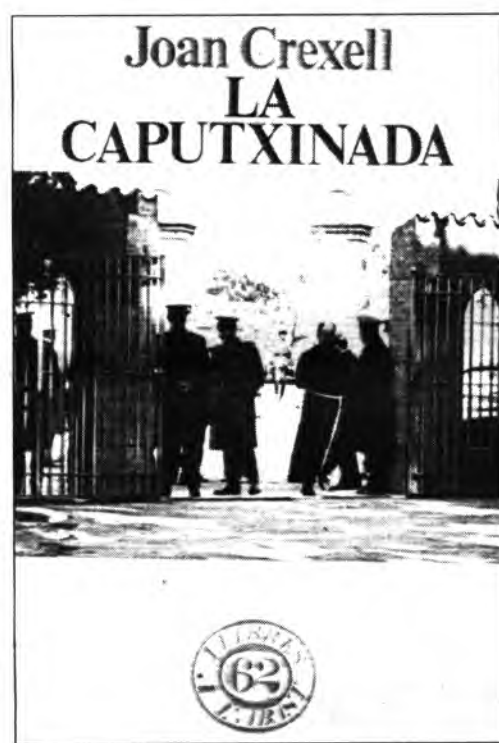
La popularitat creixent de dom Càmera obliga al govern brasiler a renunciar a les persecucions que planejava contra ell. Les relacions continuen tenses. Quan els estudiants s'aixecaven contra el règim, Helder declarava que el jovent té "no només el dret sinó el deure de manifestar-se públicament". El papa Pau VI el recolzava indirectament, però amb força al publicar l'encíclica "Populorum progressio", que en les seves tesis sobre desenvolupament econòmic i col·laboració internacional coincideix plenament en les conclusions de la Conferència episcopal llatinoamericana de 1966. Helder Càmera arribarà a dir:

"Estic contra la violència, però comprendo la violència... A l'interior d'Amèrica Llatina, la revolta anticristiana serà inevitable demà, si avui, en el moment de l'opressió i l'esclavitud, l'Església pecca per omissió." ☐

La unitat anticapitalista de cristians i marxistes

PER MIQUEL LÓPEZ CRESPI

El 1962 se celebra a Roma el Concili Vaticà II que obre les portes a una interpretació oberta de l'Evangeli i permet (malgrat els constants entrebancs dels sectors més reaccionaris del Vaticà) els contactes, cada vegada més profunds, entre marxistes i cristians. Al l'estat espanyol, l'efecte del Vaticà II es va sentir en l'estreta aliança entre sectors marxistes del moviment obrer i popular i els nous moviments cristians. Aleshores els marxistes encara vivíem recordant el nefast paper del clergat catòlic en el suport de la dictadura feixista del general Franco. Recordàvem que Pius XII declarà la sublevació feixista com a "croada contra el marxisme i el bolxevisme". Franco i els seus botxins foren benèfics pel Vaticà i durant quaranta anys el sanguinari dictador va entrar a combregar sota palli. Però amb el Concili Vaticà II tot això començà a mudar. Les naixents CC.OO. (i els diversos partits d'esquerra revolucionària) que anaven sorgint a mitjans dels anys seixanta (el FLP, per exemple) es reunien a convents i seminaris amb la complicitat del clergat progressista. A Barcelona fou famosa "la Caputxinada" (9 a 11 de març de 1966); es tractà de la fundació, per part de l'esquerra catalana, del Sindicat Democràtic de la Universitat de Barcelona (de clara tendència antifeixista). Els caputxins oferiren el seu convent per la fundació d'aquest sindicat independent. La policia franquista provà d'impedir-ho, però els fets donaren la volta al món i la dictadura rebé un cop important. Els sectors més dinàmics de l'església catalana provaren de rompre així amb un tenebrós passat que els

Joan Crexell LA CAPUTXINADA

liligava als aspectes més foscos del feixisme dominant. En termes universals el naixement i consolidació de la Teologia de l'Alliberament coincideix amb els fets de maig de 1968 a París i amb la revolta del poble txec contra l'ocupació del país per part de les tropes de l'agressiu Pacte de Varsòvia. Sorgeixen més moviments revolucionaris arreu del món. Després del triomf anticapitalista i antimperialista de la Revolució Cubana (1959) s'estenen i consoliden moviments guerrillers d'inspiració

marxista i cristiana (especialment a l'Amèrica Llatina). És tal la força d'aquestes organitzacions que l'any 1967 decideixen unir esforços per a continuar la lluita contra el brutal enemic del nord (els EUA) i constitueixen a L'Havana l'Organització Llatinoamericana de Solidaritat (OLAS). Malauradament les diferències polítiques existents entre la burocràcia soviètica i la xinesa (més interessades en defensar els respectius estatus de grans potències que no pas en la revolució antiimperialista mundial) imperiden aquesta estreta coordinació dels revolucionaris que es demanen des de Cuba i des dels altres moviments revolucionaris d'Amèrica Llatina.

La situació a l'Amèrica Llatina (augment progressiu dels moviments guerrillers i populars contra el capitalisme i l'imperialisme ianqui) era madura per a l'avenç de la Teologia de l'Alliberament i les Comunitats Cristianes de Base (que amb el temps anirien confluint amb les lluites encapçalades per comunistes de totes les tendències). Un capellà del Perú, Gustavo Gutiérrez, teoritzà (juliol de 1968) en la conferència "Hacia una Teologia de la Liberación" aquestes implicacions socials del nou pensament cristià: "...encontrar un llenguatge sobre Dios que nazca desde la situación y sufrimientos creados por la pobreza injusta en que viven las grandes mayorías (razas despreciadas, clases sociales explotadas, culturas marginadas, discriminación de la mujer). Pero que sea, al mismo tiempo, un discurso alimentado por la esperanza que levanta un pueblo en lucha por su liberación...". És el començament d'una nova època. ☐

PETITS ANUNCIS

BORSA IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

SERVEIS PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabaetes o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial

de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, corbates, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

S'ofereix mariner amb experiència per a tenir cura i netejar vaixells. Lluís 971 604 790 - 609 723 707.

Representants musicals que es posin en contacte amb "Marejol" per contractar actuacions a les Illes. Som un grup capdavanter al Principat. Tel. 933 593 632.

Necessit dona a hores per fer net. Hi ha molta de feina. Tel. 971 867 286

Tenc una empresa de manteniment de jardins i de piscines a la zona nord de Mallorca. Tel. 971 864 532 - 696 278 393.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somneu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me:

Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al·lota felanità. Som molt independentista, iestic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29-07670 Porto-colum.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz-C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc femella maca, romàntica i amb les ungles llargues. Escriviu a: Oscar carrer Blanquerna, 58 - 07010 Palma.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agrados i simpàtic, desitjaria conèixer al·lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escriure'm amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Espplugues de Llobregat (Barcelona).

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97- 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tengui bon caràcter, culte, essentí sola. Escriviu-me a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Cerc al·lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Hola, al·lotes, noies, *ragazas*. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjan conèixer al·lotes *enrollades* i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir e marxa i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

Hola, soc un noi de 16 anys i estic interessat en cartejar-me amb gent que també defensi l'alliberament nacional dels països Catalans. M'agraden "Els Pets" "Brams" i "Jo t'ho diré". Enric Blanc. C/ Montcada, 1 - 08291 Ripollat.

Naturalesa, la mar, la muntanya, una pel·lícula, un cafè... si ests dona, atractiva i divertida, t'he de conèixer urgentment. Bútia postal 1174 - 07080 Ciutat de Mallorca.

COMUNICATS

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploració obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 31 72338.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baignoria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja

és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" -Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusa. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenyansa a Dittansia de la Yenwa Andalusssa) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si queu recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la dirección a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreú, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meva col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquen-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

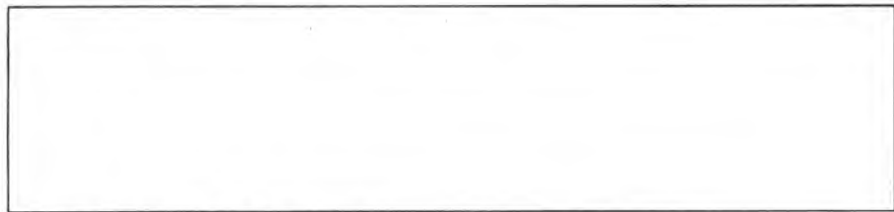
Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitam gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Feste Castell!! Vine a veure'ns!! Assagem els disabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, l'sidre.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI .....
Cognoms.....Tel. ....

ATENCIÓ
• Escriviu un sol anunci per cupó
• Usau lletres majúscules
• Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuam alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adabtable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriviu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeu-vos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berripapera* (en foraster) gratuïtament escriuiu a: Hizkunta Politikarako. Welling-

tongo Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Har-

monia moderna. 971242795 Nanel.

Atots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnart-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC I SANT LLUC, en versió interconfessional, en llengua catalana, en casettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Pos-

teriorment s'editarà l'evangelí segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 planes 250 ptes. Col·labora-hi o feste'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessants cridar al 971 200 810. Lluís.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlarem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

VENDES

Venc piano marca TLE-YEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc embarcació Borràs 640. Bon estat i bon preu. Tlf. 971 865 405

Videoconsoles, jocs, còmics a preus realment assequibles: Infomanga, carrer de sant Geroni, 2 Tel 636 720 814 Manacor.

Compraria videojocs, videoconsoles cotxes. Telefonau al 636 720 814. Sant Geroni, 2 local 3-07500 Manacor.

Venc mobles usats en bon estat. Tel. 971 867 286.

L'ESTEL. SUBSCRIVIU-VOS-HI, ANUNCIAU-VOS-HI

Biblioteques de Mallorca

Centre Coordinador

BIBLIOTECA PÚBLICA MUNICIPAL DE S'ARENAL

Carrer Berga, 54 - Tlf. 971 440 641

DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 15'30 A 20'00

A més de llibres i revistes, també disposam de vídeos i C.D.

Acosta't a la biblioteca!

Consell de Mallorca

«El que presenciem durant les darres generacions és la decadència de Castella arrossegant a la decadència i a la desintegració el seu Estat espanyol, la seva Espanya. Aquesta és la darrera etapa.»

«Els catalans no podem fer cap pla de futur si no partim del fet de la decadència i pròxima dissolució d'Espanya»

«La política que ací proposem de tallar amarres i de salvar-nos deixant que l'Estat català esdevingui un dels estats successors de l'Estat espanyol, no és una política extremista ni arrauxada. És una política de prudència inspirada en la reflexió i l'estudi.» Dr. Josep M. Batista i Roca

La ingent obra investigadora del professor Batista i Roca, eminent etnòleg i historiador, abasta un contingut d'obres d'investigació orientades a l'estudi dels Països Catalans, llurs Regions històriques, comarques, caràcter peculiar dels seus aborígens, etc.

Partidari de dotar la Nació Catalana d'un Estat independent, fou l'autor de diversos assaigs en què prefigurava la Nació Catalana revestida de mitjans necessaris, polítics i militars contra l'ocupació.

De caràcter indulgent però mordaç enfront dels detractors de la nació Catalana, l'any 1968, exercint la feixuga tasca de president del Consell Nacional Català, guan Catalunya gemegava víctima de la tirania feixista del dictador Franco, va publicar un assaig de política social i territorial titulat *La inevitable desintegració d'Espanya*, tesi basada en les coordinades històriques del nacionalisme impe-

La Inevitable Desintegració d'Espanya

Segons el Dr. Batista i Roca

JOAN LUCAS I MASJOAN, PRESIDENT OF THE CATALAN NATIONAL COUNCIL.
(EX SECRETARY OF FOREIGN RELATIONS OF THE CATALAN NATIONAL COUNCIL IN EXILE)

rialista castellà, creador del mític Estat espanyol, i servidor dels interessos d'una retrògrada minoria dominant.

L'agudesa del seu estil posa en evidència situacions clau que assenyalen cronològicament els tombants decisius des dels inicis del procés de decadència de l'imperi espanyol fins al camí sense retorn vers la seva desintegració.

Constata amb lucidesa el fet que a cada pas en la davallada de l'imperi colonial d'Amèrica i Europa correspon a un pas endavant en la formació de l'Estat de l'Espanya castellana. Per interpretar l'origen de l'orgull, supèrbia, esperit centralitzador i de rapinya que caracteritza la nació castellana, ens cal situar el nostre recull dintre de l'espai i el temps de la reconquesta, des dels segles VIII al XV. És el punt de referència vàlid per definir el signe d'identitat de la Castella del futur.

Durant la dilatada guerra contra els sarraïns, s'institucionalitza el soldat de fortuna. La vida d'atzar allunya els combatents de la responsabilitat del treball. Les arts i oficis són menyspreats. L'orgull, audàcia i brutalitat són llur codi d'honor. L'astúcia, picardia i ficció, llur llei de vida.

Una gesta heroica és recompensada amb un salt a l'Olimp del poder. Es reparteixen terres i prebendes als capitans que més s'han distingit en el combat. La gran noblesa és afavorida pels reis amb distribució d'immensos dominis, esdevenint, amb el temps, l'origen del latifundisme precursors de les futures epidèmies de fam del poble andalusí. Resumint: des dels inicis de la reconquesta fins molt avançada la colonització d'Amèrica, s'ha anat estructurant dintre el teixit social de la nació castellana un cos orgànic preparat per perpetuar la poltroneria, el rebuig a l'esforç del treball i el costum de viure de la guerra i de l'ocupació militar. Són els segles que pul-lulen per Castella els "pícaros, soplones, caciques e inquisidores"...

(segueix un detallat i exhaustiu anàlisi històric de l'ocupació i colonització que pateix Catalunya) Sol·liciteu-nos el text, en cas d'estar-hi interessats: info@cnc-cat.org

(transcripció de la part final d'aquest document)

S'inicia la tercera represa.

Cal significar que en el fons de la qüestió, la República fou la fórmula màgica i l'element subsidiari del mite, enca-

minada a salvar de l'enfonsada l'Estat opressor, i per als militars altres un compàs d'espera de cara a intervencions futures. També ens cal insistir que la noblesa d'ànima del poble li impedeix interpretar la cara oculta de la història. Amb la transició de l'any 1977 es repetirà aquest procés.

A la darrera del segle XIX l'Estat espanyol és un edifici afectat de profundes esquerdes. Els intel·lectuals castellans de la generació del 98 necessiten crear un mite de paper per apuntalar-lo. L'any 1936 l'edifici trontolla encara més fort. Ara, per consagrar un nou mite que el sostingui, a la "rancia estirpe castellana" li caldrà provocar la mal dita IV guerra civil. Els cal mantenir l'estructura parasitària de l'Estat.

La inútil mortaldat ha engendrat un nou salvador amb espasa. Es diu Francisco Franco però l'anomenen "Caudillo de España por la gracia de Dios". El nacional-catolicisme el bateja i Hitler i Mussolini li fan de padrí. L'any 1975 aquest enviat de la providència expira, deixant tot un seguit de records funestos.

La pregunta que ara ens cal fer és: Quant de temps durarà la tercera repre-

sa? i, quin serà el mòbil que impulsarà la desintegració definitiva d'Espanya, és a dir, de l'Estat espanyol actual?

Segons el professor Batista i Roca, la sort dels Països Catalans va lligada amb el diagnòstic i el pronòstic del mal d'Espanya. Si Espanya ha entrat ja a les etapes finals d'aquest procés, és preferible que els catalans no ens emboquem més en els mals d'Espanya.

L'enfonsada d'Espanya portaria la nostra. No oblidem el complet fracàs de la política de "l'Espanya gran" de Cambó i la de "Catalunya baluard de la República" de l'Esquerra. Dissortadament, el desconeixement del mètode d'anàlisi de la Història farà que l'any 1986 es repeteixi l'operació Cambó a través del Partit Reformista de Roca i Junyent amb un estrepitós fracàs.

Els Països Catalans hem de salvar-nos esdevenint un dels Estats successors. A més, des de la Renaixença de la Nació Catalana tenim una missió que no podem deixar d'acomplir: fer del nostre poble renovellat un poble modern, culte, progressiu i, sobretot, europeu. Anticipant-nos a la desintegració final d'aquest imperi de les acaballes, hem d'intensificar i redoblar els nostres esforços per ser una estrella més en el firmament de la Comunitat Europea.

Són en demesia els segles que fa que els estem donant les gràcies pel fet que ens deixin viure i treballar per a ells. Ha arribat el moment de dir-los amb coratge i el cap ben alt: ja no us podem aguantar més! Ω

Unes illes marineres

Que les nostres illes són marineres, cada dos per tres se'ns ho recorda. Ho reconeixen als quatre vents del món visitants que per aquestes calendes s'hi acosten, o més nombrosos televidents que contemplen imatges de velers competint com enlloc a les nostres aigües marines.

És bo recordar que això no és cosa d'ara, només.

Les nostres illes són marineres des de temps antics. La mar ens ha envoltat per totes bandes, sempre. I l'hem sabut tractar com cal. N'hem après ben molt.

Lamentabilíssimament, emperò, n'hem oblidat aspectes que s'han de recuperar. Unes illes marineres que no compten amb cap museu marítim, que els pugui identificar com a tals, esdevé un dels més vergonyosos oblitats que no hem de permetre que es perllongui per més temps.

Quan s'ha tengut l'oportunitat recent de visitar el port de Talcahuano, ciutat xilena de la regió del Bío Bio - a l'oceà Pacífic -, se n'ha envejat l'alt nivell cultural que s'hi detecta. Hom hi ha tengut, entre d'altres, l'oportunitat única de girar visita al veler peruà "Huàscar", ancorat a dues passes de la costa i en molt bon estat de conservació. Es tracta d'un dels

antics velers que participà a la guerra d'Angamos, entre Xile i Perú.

Aquí, a les nostres illes, ha estat molt fàcil fer el contrari: s'han fet desparèixer, cremar o enfonsar exemplars únics de naus i embarcacions de temps passats, que havien servit generacions passades per fer front a la mar.

A hores d'ara, ni tan sols disposem d'un racó on mantenir a la vista de la nostra gent, i de la gent que ens visita, ni que sia una petita mostra d'arts i aparells emprats en temps passats.

Encara som a temps de fer-ho, si ens hi posam de bon de veres.

Des del PSM-Entesa Nacionalista hem elaborat diverses propostes concretes, que tendeixen a promoure la creació d'un museu marítim illenc, on es pugui conservar i contemplar el riquíssim patrimoni de què s'han dotat les nostres illes marineres al llarg del temps.

Com aquell qui diu: qui en el present vetla un bon passat, s'evita de bastir un mal futur. I nosaltres volem el millor futur per als nostres pobles. Ω

Cecili Buele i Ramis. Diputat del PSM-Entesa Nacionalista al Parlament de les Illes Balears

L'Estat-nació, la democràcia i l'uniformisme etnocida

Segurament, a hores d'ara, ja haurem perdut el compte de les campanyes dutes terme pels nacionalistes castellano-espanyols contra els (altres) nacionalistes no castellans de les terres *hispaniae*. No n'hem sortit d'una quan ja n'estam entrant en una altra de característiques perfectament semblants a l'anterior. És la dèria pertinaç d'un Estat inclinat a l'esquizofrènia i que entén la democràcia de la mateixa manera que l'entenia en Marlon Brando de *La casa de té de la lluna d'agost*: **aprendran el que significa democràcia baldament els hagi de pegar un tret a cada un d'ells.** Fet i fet, la democràcia tendeix a promoure els interessos de la majoria en detriment de les minories. I veiem, a més, que els estats dits democràtics es resisteixen amb fermesa a definir-se multinacionals, car això suposaria reconèixer uns drets iguals per a totes les nacions o les parts de nacions integrades dins el mateix Estat.

Malgrat tot, cal afirmar que a les societats modernes la democràcia depèn del lliure accés de tots els grups de la població als mitjans de comunicació. És per acò precisament que la modernització i la globalització han esdevingut elements crucials de tota democràcia. Així doncs, l'Estat, si vol

mantenir la seva credibilitat com institució democràtica, no pot ignorar les reivindicacions de moviments nacionalistes multitudinaris. Breument: la democràcia, i la constitució que l'empara, no poden ser una finalitat en ells mateixes, sinó un camí cap a la plena igualtat, i la llibertat, dels éssers humans i dels pobles.

En aquest sentit, la darrera campanya inspirada pel Govern central espanyol i engegada per la *Real Acadèmia de la Història* en forma d'informe científicat com a mínim sospitosa, amb l'asseveració del mot **Espanya** i la seva *vella història* -sabieu que el primer europeu fou espanyol?- es veu rebutjada en els llibres de text d'història, no fa més que aplanar el camí i preparar el terreny vers la provocació *pepera-aznariana* de presentar un segon -després de l'estrepitós fracàs del primer- *Decret d'Humanitats*, per tal d'atendre millor la història *sagrada* i immortal d'Espanya (el nacionalisme agressiu espanyol i l'obscurantisme intolerant sempre ha anat de la maneta).

Les intencions de la colla mesetària són, per tant, més que evidents, car l'erupció jacobina, de rel cavernícola i carpetovetònica, els traeix constantment. Són en definiti-

va, les actituds pròpies d'un ranci colonialisme interior aparentment legitimat amb una estructura dita democràtica i una constitució episòdica i subjectivada.

Tot plegat fa part de l'eterna i quadrigular política d'Estat del regne espanyol, que té com a principal problema de fons neutralitzar el que ells consideren *front nacionalista*, el qual dimonitzen sistemàticament, sobretot si intenten cercar una solució política raonable i veritablement democràtica als conflictes nacionals plantejats. La posició (fixa) de l'Estat que té per seu Madri(z) és, vet-ho ací, és la d'un ens reclòs en ell mateix, com el francès (és allò de mirar-se el melic i creure'l el centre del món. El debat obert entre iguals esdevé, en aquesta faicó, impossible).

Sospito, tanmateix, que l'avang imparable de la solidaritat i la tolerància ben entesa en el món global europeu i occidental, farà que els nacionalismes excloents de caire estatal, fanàtics adversaris de les llibertats dels pobles, acabin, tard o d'hora, per reconèixer el dret universal dels pobles a la lliure autodeterminació democràticament establerta. Ω

Andreu Salom i Mir

Zoldas

Carrer de Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de Mallorca

SERVEI OFICIAL

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

el lleu de tots mereix un respecte
FORA FUMS!

Carles M. Espinalt, un record molest

enguany es commemora el 40 aniversari de dos fets cabdals de la lluita antifranquista a Catalunya. El primer, els "fets del Palau", ha estat recordat amb tota la prosopopeia per la classe política catalana. L'altre, menys conegut però molt important, fou el manifest "Per la llengua catalana" en que cent personalitats catalanes de prestigi reclamaven públicament l'ensenyament del català a l'escola, l'any 1960. L'impulsor d'aquella agosarada acció en plena dictadura fou el professor Carles Muñoz i Espinalt.

Però qui era Carles M. Espinalt? ¿Per què ha estat sotmès a un constant pacte de silenci per part del pujolisme? Poques persones a casa nostra han despertat tantes filies i fòbies com ell. Aclamat com a líder independentista pels seus simpatitzants i titllat de gurú sectari pels seus detractors, la vida i obra de Muñoz i Espinalt ha quedat oculta i targiversada. Posar una mica de llum entre tant desconeixement i silenci és el mínim que es pot fer per una persona que durant tota la seva vida va parlar clar i català.

Nascut a Montseny (Osona) l'any 1920 i mort a Barcelona el 1993, el professor Muñoz i Espinalt va desenvolupar una magna activitat en camps tan diversos com la política, la psicologia, la grafologia i la moda, a part de conrear lleugerament el dibuix i la música. Agnòstic i progressista, fou autor de nombrosos llibres i conferències.

Vice-president del Consell Nacional Català de Batista i Roca, membre de la junta consultiva d'Òmnium Cultural, co-fundador del CAOC, fundador de l'Institut de Projecte Exterior de la Cultura Catalana i vice-president del Club d'Amics de la Unesco, candidat d'Estatal Català en les primeres eleccions catalanes, a part de fundador de l'Associació de Practicants de la Psicoestètica.

Activista precoç -als 16 anys fa el seu primer discurs polític com a representant de la FNEC d'Andreu Xandri-defensa Catalunya a les trinxeres de l'Ebre, on és a punt de perdre la vida en combat. L'experiència de la guerra civil espanyola li servirà per sentenciar que "el mòbil de la Història no és la lluita de classes sinó la lluita de les ètnies."

És plenament conscient que la supervivència nacional de Catalunya és inseparable de la seva independència política. I és per això que dedicarà tota la seva vida a la causa del separatisme, sigui a través dels seus assaigs o de les campanyes que impulsa en ple franquisme o ja -en el que ell deia- pseudodemocràcia o transfranquisme.

La més rellevant és sens dubte la del manifest de la campanya *Català a l'escola*, que li val el ser amenaçat i detingut per la policia feixista. Però també adquireix renom la que abans dels Jocs Olímpics fa en el marc del seminari polític "Serà el 1992 l'any de la independència de Catalunya?" que l'enfronta amb els poders fàctics del pujolisme i l'espanyolisme. En els últims anys de la seva vida encara endegarà una campanya en pro d'un Plebiscit per la Independència de Catalunya.

Pel que fa la seva obra, molt extensa, diversa i marcada pel mestratge del professor Josep Maria Batista i Roca, trobem retrats crítics excepcionals de Sèneca, Lleroux, Azafra, Cambó, Macià i Pau Claris, entre d'altres. A part d'una

reivindicació permanent de les figures de Francesc Pujols i Antoni Gaudí.

També analitzà psicològicament tots els dirigents polítics catalans dels primers temps de l'autonomia i les conclusions que en va treure són esferidores. Entre d'altres conclusions, aquest estudi va revelar que Josep Tarradellas era un "mandamás" i Raimon Obiols un "immadur". De Narcís Serra, Ernest Lluch i Miquel Roca, digué que a Madrid els sortia el complex dels "majordoms."

Psicoestètica

Sens dubte, el mèrit pel qual serà més conegut el professor Espinalt és per ser el creador de la Ciència Psicoestètica. Segons ell mateix deia, "la Psicoestètica és la ciència que estudia l'home a través dels artificis que aquest necessita per sobreviure i autoafirmar-se." A grans trets, aquest mètode científic evoluciona les teories psicològiques de Jung, deixeble de Freud. També es nodreix dels coneixements antropològics, etnològics i caractereològics dels pobles que el professor Batista i Roca havia estudiat, tot i aplicant l'anàlisi d'interpretació històrica d'Arnold Tonybee.

La Psicoestètica reforça la formació del caràcter individual per fer-lo actuar directivament sobre l'ambient i així potenciar el caràcter col·lectiu de la societat.

Al mateix temps, esdevé una eina fonamental per analitzar el caràcter col·lectiu dels pobles. Muñoz i Espinalt és potser l'home que va conèixer més profundament el caràcter català, amb les seves virtuts i els seus defectes. Abans que Barcelona i les seves rodalies es convertissin en el bordell d'Europa que són actualment, Muñoz i Espinalt ja sentenciava: "A Catalunya hi ha més tímids sexuals que a altres llocs. Catalunya és un país perquè les putes puguin guanyar molts diners."

També ha estat el primer psicòleg que ha teoritzat sobre el Complex d'Escalú que pateixen els catalans. Altrament anomenat complex d'E.E. (Estat Espanyol), és segons el pare de la Psicoestètica, un desordre psíquic que els catalans hem anat adquirint a través de segles de colonització i repressió espanyola. L'única eina per superar-lo és l'enfortiment del propi caràcter. La manca d'autoritat i sentit polític que tots els polítics catalans tenen deriva directament d'aquest complex inconscient. Exemples d'aquest desordre psicològic els trobem en personatges ambigus com Cambó o Pujol, presoners del doble llenguatge i de l'esquizofrènia nacional.

Malgrat tot, Jordi Pujol i Miquel Roca, abans de renegar del mestre, reberen lliçons de psicoestètica. Trias Fargas i Heribert Barrera també coneixeren de prop les teories espinaltianses. El mateix Jimmy Carter, expresident dels Estats Units, l'anà a cercar per a que li dirigís la campanya electoral. En el camp de la moda, també assessorà professionalment als perruquers Irazzo, Llongueras, Cebado i Alcàzar. El restaurador Josep Bullich, les joieries Bagués i Fortuna, i les empreses Jocavi, Nestlé, Sandoz, Inoxcrom i Punto Blanco, entre moltes d'altres també gaudiren de l'ajuda "psicoestètica" de Carles M. Espinalt.

El trot és cosa nostra

Ha nascut una promesa: David Fernández

MIGUEL ALEMANY I BAL·LE

El seu nom complet és David Fernández Arjona. Té 22 anys, fets el passat 30 de març. És nascut a Ciutat i viu a la barriada de Verge de LLuc.

La seva principal afecció són els cavalls, en especial els de raça trotona.

En David (tal com es conegut dins el món del trot) els mena des de l'any 1992. Actualment té llicència de aprenent, si bé l'any vinent esdevindrà un bon professional del món del trot de la mateixa casta que fou en el seu temps Bartomeu Estelrich "Pancuit" i com és ara Joan Antoni Riera "Es Boveret". David admirà Bartomeu Estelrich "Pancuit" (q.e.p.d) quan conduïa cavalls. Ell sempre l'ha considerat el seu ídol i a la persona que cal prendre exemple per conduir cavalls de trot.

En aquest moment, David és líder en puntuació en la categoria de aprenents. Cada setmana, surt

a competir a les pistes mallorquines, i en cada correguda, si no queda primer, sol quedà col·locat. Aquestes victòries i col·locacions fan que sumi punts i sigui un aprenent en alça.

Diversos propietaris de cavalls de trot confien en els ensenyaments que rebré en el seu dia de mestres que li dugueren per un bon camí, que és el de com és mena bé un cavall de trot. Un de aquests fou Bartomeu Estelrich "Pancuit". Enguany, David ha menat per primera vegada a la cursa més clàssica del trot: El Gran Premi Nacional. Ho va fer amb la egua "Extra Judge S.V." No aconseguí cap col·locació, però aprengué l'experiència que en el futur ho sabrà aplicar a les properes curses clàssiques que es celebrin a Son Pardo i Manacor.

Darrerament, a Muro és celebrà el dia de Sant Jaume, una reunió amb vuit carreres. David Fernán-

dez cridà l'atenció degut a les tres victòries que assolí. El públic assistent no donava crèdit el que veia. Es quedaren bocabadats d'aquest jove aprenent de Ciutat. Fins i tot, una menadora anomenada Cati Eva Santandreu li reprengué aquestes primeres posicions. A la pista de Son Blai de Muro, el dia de Sant Jaume, David fou el heroi del dia. A finals d'any, es disputarà el Campionat de Balears de Aprenents. David hi prendrà part, quasi segur que el guanyarà. Ja té una experiència de haver testat el triomf fa quatre anys, que li donà dret a prendre part al Campionat de Europa d'aprenents que es celebrà a Noruega.

Tant si el guanya com no, haurà fet una gran temporada en les competicions de trot i caldrà que els propietaris de cavalls el tinguin en compte per poder menar els seus productes tant si són nacionals com importats. Ω

Pacte de silenci

En ple franquisme, les seves teories ja foren combatudes amb viscerallitat per Salvador de Madariaga i Jaume Vicens Vives. El primer d'ells va fer tot els possibles -sense aconseguir-ho- per a que Espinalt fos jutjat per un tribunal franquista.

Per altra banda, el pensament *vicensvivist* que ha estat l'únic referent ideològic una mica consistent del pujolisme, era desemmassat per Muñoz i Espinalt sense contemplacions: "Jo havia sentit dir a Vicens Vives que els castellans ens haurien d'enviar guàrdies civils per guardar-nos l'ordre públic, i nosaltres anírem a civilitzar-los. Cony, ¿és possible que pugui haver un senyor que sigui historiador i catedràtic i pugui dir una bestiesa tan gran!?"

Home de principis, combatia amb entesa el que ell anomenava "colonitzadors i botiflers". En la primera legislatura convergent, Jordi Pujol li oferí ser conseller de Cultura de la Generalitat. Ell ho refusà tot dient que només acceptaria el Ministeri de Cultura de l'Estat Català.

Tots aquells botiflers que anteposaven la poltrona al país, aviat es varen sentir incòmodes davant les invectives d'un patriota insubornable com el professor Espinalt. Acusava el neoregionalisme de CiU de no tenir cap pro-

jecte polític de pes per Catalunya, al mateix temps que definia el socialisme català com una trista comparsa de l'anticatalanisme del PSOE. A mida que s'anaren succeint les claudicacions de CiU i el PSC en front dels governs de Madrid, els dos partits majoritaris a la cambra catalana pensaren en silenciar la integritat moral d'aquell gran patriota.

Denunciava totes les renúncies i claudicacions nacionals d'en Roca, Duran i Lleida i el mateix Pujol, per estar conduint Catalunya cap al precipici. Contrastava el seny dels independentistes en front de l'exaltació dels col·laboracionistes: "Els catalanistes extremistes són aquells que volen col·laborar amb Espanya, i els independentistes són els moderats. Perquè voler ser lliure és una posició moderada."

En no poder comprar-li la voluntat, s'imposà un pacte tàcit de tots els polítics "pactistes" per silenciar en tots el mitjans possibles, la veu discordant d'un home que no parava d'avergonyar-los cada cop que els colpejava la consciència. És així com es produí el "pacte de silenci" que l'acompanyà fins la seva mort i que encara dura ara.

Profeta

El professor Espinalt es va guanyar una merescuda fama de profeta a

l'encertar tots els pronòstics que feia. A tall d'exemple, va preveure amb antelació la caiguda dels sistemes comunistes europeus.

Afirmà que l'Estat Espanyol era un "estat terrorista" molt abans que es condemnessin els responsables dels assassinats polítics del cas GAL.

Digué que el pas de José Borrell per Hisenda acabaria en una gran estafa. Avui dia encara no sabem del cert quants diners varen robar tots els seus amics i lladres.

També pronosticà que Àngel Colom era l'home que havia de portar l'independentisme a una "via morta". Amb la seva nefasta actuació política va estar a punt d'aconseguir-ho.

I encara queden un parell de "profecies" per aconseguir-se. Una és que Jordi Pujol passarà a la història com un gran traïdor a Catalunya. L'altra, que Catalunya esdevindrà un estat independent durant la primera meitat del segle XXI. Observant els seus anteriors encerts no tenim cap fonament per dubtar de que també això serà una realitat.

Fariem bé de recordar sempre les paraules de Carles Cardó en la seva *Meditació Catalana*: "No recaiguem mai més en el pecat, mai impunit, de renegar dels nostres Profetes." Ω

Josep M. Vall i Comaposada

RECORDA

Quan hagis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent

EL PAÍS HO NECESSITA

L'antifranquisme a Mallorca. VII LLIBRE

La influència de la cultura xinesa en la poesia mallorquina contemporània. Editorial Moll publica Revolta (i II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

En el capítol anterior hem parlat de la influència de la literatura clàssica xinesa, concretament de El llibre de les odes en el poemari Revolta que acaba de publicar l'editorial Moll

En l'article anterior hem parlat de la influència de la literatura clàssica xinesa; ara ens volem referir concretament a la influència de El llibre de les odes en el poemari Revolta que acaba de publicar l'editorial Moll. La lectura posterior d'altres obres ens permeté anar coneixent la cultura i la història d'aquella civilització, vella ja quan a Europa començàvem a dominar els laberints de l'esperit. Edició de Materials publicava (Barcelona, 1967) La Xina de Mao de K. S. Karol. Pel 1965, Fondo de Cultura Econòmica havia tret a la

llum La China contemporània d'Edgar Snow. Més endavant sortiren (i surten encara!) nombroses publicacions referents al gran país asiàtic. Un poc abans de la transició, cap al 1974, es llegia molt entre els cercles esquerrans (sobretot maoistes) China: la larga revolució del mateix Edgar Snow. Cap al 1975 i publicat per Ediciones Era de Mèxic ens arribava un gran assaig històric-cultural: La revolució china d'Enrica Collotti Pisichel. Però tot això només era el començament del nostre interès per Xina i la seva cultura. Ara no es tracta de fer una relació exhaustiva del material que hem llegit al llarg d'aquests darrers trenta anys referent a la història i la cultura de la Xina. Només en volíem fer unes pinzellades, deixar constància d'un cert interès. Interès que a poc a poc

va creant les bases, els fonaments del que serà amb els anys Revolta, el llibre que acaba d'editar l'Editorial Moll.

Mai com quan ens enfrontam amb tota la grandesa de la cultura xinesa ens adonam tant de l'etnocentrisme europeu, de la mistificació històrica que significa per als europeus haver volgut oblidar (potser per simple ignorància, per desconeixement) els grans avenços culturals (i tècnics i científics) de la cultura xinesa

És estudiant a fons la cultura clàssica xinesa com podem anar constatant el profund esperit de compromís de l'intel·lectual (en aquest cas l'escriptor, el poeta) amb el poble. Aquest compromís el trobam en totes les èpoques i des de temps tan remots com poden ser (i aquestes xifres posen la pell de gallina!) vint segles abans de l'inici de la nostra era. Mai com quan ens enfrontam amb tota la grandesa de la cultura xinesa ens adonam de l'etnocentrisme europeu, de la mistificació històrica que significa per als europeus haver volgut oblidar (potser per simple ignorància, per desconeixement) els grans avenços culturals (i tècnics i científics) de la cultura xinesa. A moltes contrades d'Europa encara es vivia dins caverne quan els poetes xinesos escrivien El llibre de les Odes (recopilat per Confuci, que visqué des dels anys 551 al 479 d'abans de la nostra era).

En El llibre de les odes, malgrat que fos una recopilació - en part de material popular reconvertit en arma utilíssima per a l'educació i formació de la classe dominant feudal, s'hi troba arreu, gens dissimulada, aquesta fèrtil creativitat del poble, dels creadors anònims de la Xina d'aleshores. Evidentment -no podia deixar de ser així- molts dels poemes del Llibre de les odes serveixen per a cantar alabances als emperadors; però enmig d'aquest encens cortesà, sorgeix

aquí i allà l'esperit d'insubmissió de l'intel·lectual xinès. En la part que té per títol "Els himnes de Shou" s'hi troba tota la potència creativa del camperolat xinès, del seu treball, de com sofria i lluitava mil anys abans de la nostra era, feinejant a la vorera del riu Groc.

El llibre de les odes té diverses lectures. Per una part pot ser estudiat com un text que engloba tot el que s'ensenyava a la classe dominant, als servidors de la cort. El llibre abraça el treball poètic de generacions d'autors xinesos des del segle IX al IV d'abans de la nostra era. Alguns estudiosos diuen que Confuci, el recopilador, provà de treure caràcter reivindicatiu, llimar contradiccions, convertir (transformant-lo) l'alè vital del poble en un bucòlic viatge a través de contrades bellíssimes on feliços pagesos lloen eternament la saviesa dels seus opressors (les successives monarquies feudals que els oprimien; els cruels senyors de la guerra que empraven la sang com qui empra l'aigua: com si no valgués res). Però altres estudiosos han vist missatges ben diferents en moltes de les composicions més famoses del Llibre de les Odes. L'escriptor revolucionari xinès Feng Yuanshun ho analitzava hàbilment en la seva Breve historia de la literatura clàssica china (Juárez Editor, Argentina, 1969). Igualment ens ho feren copsar Rafael Alberti i María Teresa León en el pròleg a Poesía china (Compañía General Fabril Editora, Argentina, 1972) i en la introducció del Romancero chino (Editora Nacional, Madrid, 1984).

En les obres que conformen el Llibre de les odes podem sentir, tal és la mestria de l'autor, com el poble patia sota injustos impostos, treballant la terra, obligat a bastir com a esclau la Gran Muralla

No hi ha dubte: la poesia clàssica xinesa és una poesia compromesa amb el seu temps, amb el poble (sense que això vulgui

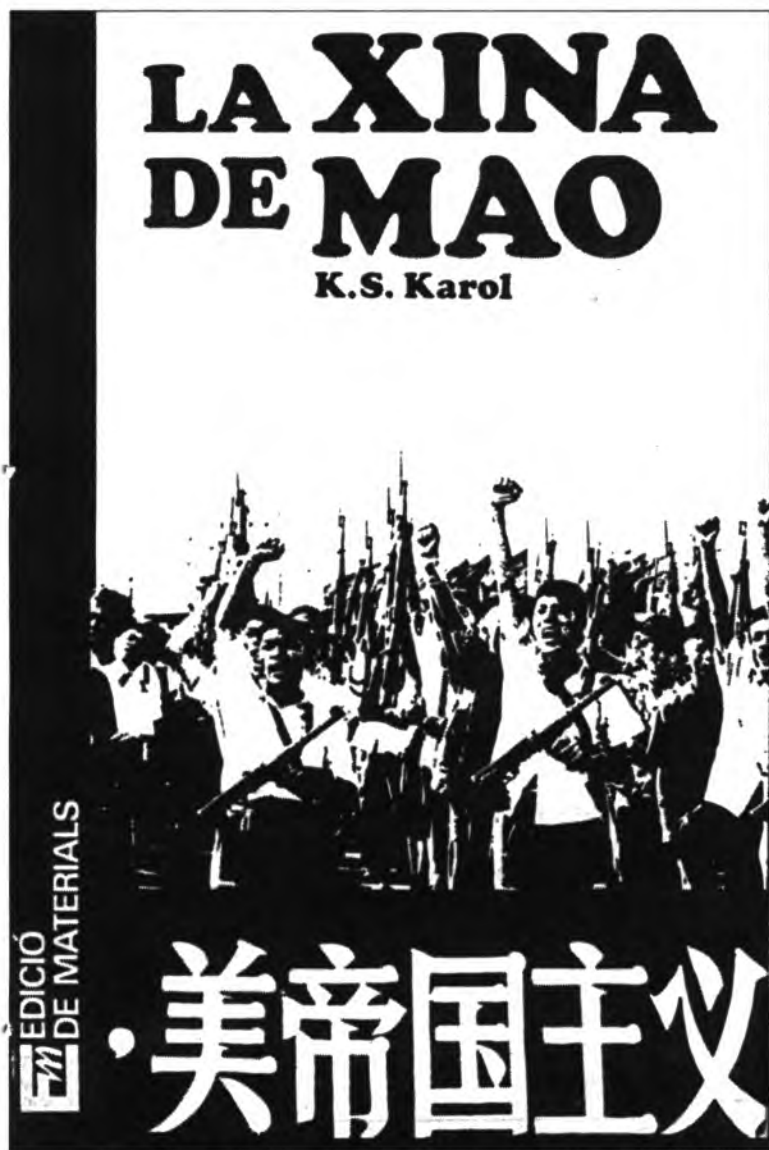
implicar que l'intel·lectual de fa dos mil anys no tengués una acurada concepció dels temes més diversos de l'univers poètic de l'home: l'amor, la soledat, el problema de la mort, l'abandonament de la persona amada, la mort dels éssers estimats, la natura, una acurada descripció del paisatge...). Ho podem comprovar llegint qualsevol composició de la poetessa Cai Yen (segle II al III); de Chen Lin (segle II al III); de Wang Zan (177-217); del Príncep Zaqe (192-232)... En les obres que conformen el Llibre de les odes podem sentir, tal és la mestria de l'autor, com el poble patia sota injustos impostos, treballant la terra, obligat a bastir com a esclau la Gran Muralla. Ens arriba de sobte, amb cada vers, amb cada pàgina palpitant de vida i de sentiments, el patir concret del pobre, del pagès, obligat a participar en les costoses i sangonoses guerres de conquesta dels senyors feudals i la monarquia imperial. En tot moment podem constatar com el poeta ens va veure la diferència que hi ha entre la trista existència de la vida de la pagesia i l'ociositat i corrupció de la cort que viu, sense fer feina, a costa dels injustos impostos i contribucions, damunt l'esclavatge permanent del poble treballador.

Diu un poeta anònim:

*Vosaltres no sembrau, ni heu de suar per a recollir l'anyada!
Però sempre teniu blat damunt la taula, munts de gra, animals que no portau al prat!
Vosaltres no sabeu caçar, ni patiu calor anant a pescar!
Però sempre teniu taula parada i no se us acaba el menjar!*

Entre els anys 343 i 339 abans de la nostra era visqué el gran poeta xinès Shu Yuan, un noble que participà en l'agitada vida política del temps de la dinastia Shu

Entre els anys 343 i 339 abans

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VII LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 2000 fins a l'agost de l'any 2001)
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

EP!!!

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

de la nostra era visqué el ran poeta xinès Shu Yuan, un noble que participà en l'agitada vida política del temps de la dinastia Shu. Per la seva defensa de determinades concepcions progressistes (a favor sempre del camperolat, en contra de les crueltats de les classes dominants, la seva pròpia classe) va ser desterrat de la cort. Entre moltíssimes obres escrigué *Lisao*. El poema és un cant a l'amor i un portentós manifest poètic contra la corrupció. Corrupció de la cort imperial, que denuncia sense cap mena d'embulls, així com les injustícies de l'emperador i la inu-

tilitat dels primers ministres quant a solucionar els problemes que sacsegen la vida de la pagesia.

La lluita contra la permanent corrupció i degeneració imperials el portà a escriure aquest poema que nosaltres, intel·lectuals del segle XX, podríem subscriure íntegrament:

*M'estim més viure desterrat,
morir lluny.
Tot és millor que obrar com
ells, els corruptes,
els cíncics sense sentiments.
M'estim més morir sol, com
m'ensenyaren els savis antics,*

*allunyat de sedes i palaus,
fent costat al poble, als
honrats.*

*Aquesta va ser la lliçó que
m'ensenyaren els antics.*

Sens dubte Confuci és l'intel·lectual que dóna cohesió a la classe terratinent xinesa justificant, amb la seva filosofia, l'explotació del poble treballador xinès

També ha influït -i crec que molt- en *Revolta*, Confuci. I aquí hauríem de fer unes preci-

sions. És evident que Confuci treballa (filosòficament parlant) pel manteniment de la societat feudal i esclavista xinesa. La seva filosofia no té altre objectiu que aquest (i per això, les idees de Confuci foren severament criticades en temps de la Revolució Cultural xinesa (1966). Confuci, provinent de la més rànica noblesa xinesa, en va ser un dels intel·lectuals més destacats, i tota la seva obra es pot inscriure en la defensa d'una societat feudal que ja portava a l'esquena més de dos mil anys de domini. Sens dubte Confuci

és l'intel·lectual que dóna cohesió a la classe terratinent xinesa justificant, amb la seva filosofia, l'explotació del poble treballador xinès. Moltes de les idees político-filosofiques de Confuci varen ser recopilades pels seus deixebles en el llibre *Les Analectes*. Aquesta obra - d'importància cabdal en la formació del pensament conservador xinès- consta de breus aforismes d'un estil simple i directe. I és precisament l'estil breu i directe d'aquests pensaments el que he provat de reflectir en *Revolta*. Ω

La Guàrdia Civil

Carta oberta a la Sra. Delegada del Govern Espanyol a les Illes Balears

Ciutat, 11 d'agost de 2000.

Amb tota la delicadesa que requereix un cas com aquest, però també amb el desig profund d'aclarir els fets i evitar-ne de semblants, - veient que, fins ara, no n'heu dit ni una que contribueixi a tranquil·litzar una ciutadania que continua romanent astorada davant la notícia apareguda despús-ahir als mitjans de comunicació locals -, m'he pres la llicència d'adreçar-vos aquest escrit.

La meua condició de diputat del PSM-Entesa Nacionalista al Parlament de les Illes Balears no em permet romandre sense demanar-vos explicacions públiques d'uns fets que s'han fet públics.

La notícia és així de crua: "**La Policia Nacional va detenir ahir a Palma un membre de la Guàrdia Civil que està acusat de participar en una xarxa de presumptes extorsionadors a empresaris, els quals es feien passar per terroristes d'ETA**".

Precisament en aquests dies, en què aquesta banda assassina ha intensificat les seves accions terroristes, per si no bastava, ara també hem de parar esment a un membre de la Guàrdia Civil, detingut per la policia segons es diu, perquè es dedicava a extorsionar empresaris, en nom d'aquesta nefasta organització terrorista, dels quals es volien obtenir substancials quantitats de doblers.

¿Com vos ho feis, Srª Delegada del Govern espanyol a les illes Balears, a l'hora d'haver d'atendre simultàniament les actuacions d'una Policia que, en investigar una banda extorsionadora, es veu empesa a detenir-ne un membre que, al mateix temps, també és membre de la Guàrdia Civil que treballa a Mallorca, a la vila de Santanyí, en l'Operació Estiu?

La ciutadania d'aquestes illes nostres, arran d'això, s'està fent

moltes preguntes. I trobo que heu de contestar públicament, tan aviat com vos sia possible:

¿Com és possible que, en un Estat de dret com l'espanyol, un guàrdia civil - que té, entre d'altres, l'encàrrec de lluitar contra ETA -, s'arribi a aprofitar de la seva condició d'home armat per estendre el pànic i el terror entre l'empresariat?

¿Com és possible que això surti a la llum pública els mateixos dies en què un altre jove guàrdia civil és assassinat per un tret d'ETA?

¿Com és possible que s'arribi a fer precisament en uns moments en què l'ofensiva de l'organització terrorista es troba en un dels nivells més àlgids de la seva història?

¿Què n'hem de pensar, d'aquesta Força Pública presumptament tan disciplinada i ben pagada, quan suporta actuacions d'aquesta casta entre algun dels seus membres?

¿De què serveix qualsevol esforç que es faci en la presa de mesures de protecció individual enfront dels terroristes, si entre la mateixa gent que s'ha d'ocupar de protegir la ciutadania n'hi ha que es dediquen a simular que són d'ETA, per extorsionar?

M'heu de permetre que vos digui, Srª Delegada del Govern espanyol a les Illes Balears, que es tracta d'un fet molt greu. Esper que vós també el valoreu així.

Aquí i ara, amb gent com aquesta no ens han d'estranyar determinats comportaments de membres de les forces d'ordre públic, com els que s'adoptaren no fa gaire amb un grup de joves tan "ben rebuts" al moll de Ciutat de Mallorca per aquestes forces de l'ordre; o com els adoptats per agents de policia que fan d'escorta il·legal a personatges tan sinistres com algun

ministre equatoguineà, a l'illa d'Eivissa.

Comportaments d'aquesta índole sempre resultaran del tot incomprensibles i inassumibles per mentalitats fermament democràtiques.

Com a diputat del PSM-Entesa Nacionalista al Parlament de les Illes Balears, vos he de demanar que, en tots aquests casos, no dubteu gens ni mica a actuar amb tota la contundència que s'hi requereix:

que no dubteu a posar a disposició del Grup de Delinqüència Violenta i Especialitzada tots els mitjans que facin falta per arribar fins al fons dels assumptes;

que no dubteu a facilitar a l'administració de justícia tots els recursos materials i humans que siguin precisos per esbrinar-ne totes les responsabilitats,

que hi apliqueu de la manera més ferma i enèrgica possible tot el pes de la llei que hi sigui aplicable;

i que sempre romangueu sempre ben atenta a qualsevol casta d'actuació semblant, per part d'algun dels membres de les forces i cossos de seguretat de l'Estat que actuen a les nostres illes.

No fos cosa que, enlloc de proporcionar-nos la seguretat que tots desitjam, s'hi contribueixi a augmentar la intranquil·litat i el pànic que tots rebutjam.

Vetlau agudament, respectable Senyora, perquè allò que es considera un bon remei, mai no arribi a ser pitjor que allò que fa mal de bon de veres. Ω

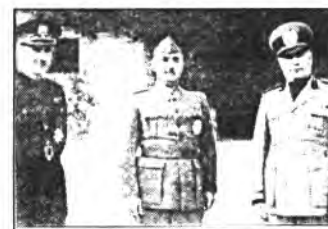
Atentament,

Cecili Buele i Ramis
Diputat del PSM-Entesa
Nacionalista
al Parlament de les Illes
Balears

Poble que oblida sa història es troba abocat a repetir-la No a la amnèsia

Recordem!!!

Amb motiu de l'ocupació de la capital catalana, el general Franco i el Duce Benito Mussolini intercanviaren els telegrams següents:

Fotografia històrica tomada el 12 de novembre de 1941 en Bordighera: Franco apareix entre su cuñado Ramón Serrano Suñer y, a la derecha de la imagen Benito Mussolini.

"(A) Benito Mussolini, jefe del Gobierno italiano. Roma. La victoria de Barcelona coronando brillantes operaciones de Cataluña, es exponente de la vitalidad de un pueblo cuando lo preside una doctrina plena de espiritualidad. Como general y como español me enorgullece el contar entre mis tropas a las magníficas camisetas negras, que al lado de sus camaradas españoles han escrito estas páginas de gloria contra el comunismo internacional. Con mis mejores votos para vuestro Imperio recibid el más afectuoso y cordial de los saludos. ¡Arriba Italia! -Generalísimo Franco."

També amb motiu de l'ocupació de Barcelona es bescanviaren telegrams de felicitació entre el govern espanyol del general Franco i Adolf Hitler i les principals personalitats nazis:

"Le felicito de lo más profundo de mi corazón por los brillantes éxitos del Ejército Nacional bajo sus órdenes. También confío que el final próximo y victorioso de la guerra traerá al pueblo español la paz y con ella se abrirá una nueva época de brillante desarrollo de la nación española. Adolf Hitler, Canciller de Alemania."

El general Franco va contestar amb el telegrama següent:

"Las victorias de Cataluña corresponden a la fe que en nosotros depositasteis desde el primer momento. Agradecidísimo a vuestra sentida felicitación, os envío, con los mejores votos por la grandeza de vuestra nación, los de la nueva España y sus Ejércitos. Generalísimo Franco."

Telegrama del mariscal Goering al general Franco:

"Es para mi un placer poder expresar a V. E. mi más cordial felicitación, y la vez que nuestro asombro de sus valiosas tropas. Goering, mariscal de Hitler."

El general Franco respongué així:

"Muy agradecido a vuestro recuerdo con motivo de la conquista de Barcelona, os envío, con muy afectuoso recuerdo, reconocimiento de mis tropas por vuestro sentido aprecio. Generalísimo Franco." Ω

La quadratura del cercle: viatge a la Espanya immortal

El zapping ens portà a La 2, eixa que diuen que ve després de La Primera. Atzars de la vida, ves per on, ensopegarem de nassos amb un espai que vomitava un tema ja molt amantit, introduït ara, a través dels llibres que els contertulians havien publicat fa poc. Gregorio Peces-Barba i Amando de Miguel, entre altres, eren els convidats de torn d'un presentador al que li podiem veure el morbo d'atiar el problema que fa la tira d'anys posaren en òrbita d'una manera rutilant els Unamuno, Ortega i Gasset, Sánchez Alborno, Madariaga, Américo Castro, i Laín Entralgo, entre altres: la quadratura del cercle ibèric, si hem de descomptar a Portugal -sempre la veïna Portugal, fantasmal i ignorada-

Feia un no sé què (patetisme pur i dur, vaja!) veure al Peces-Barba intentant posar el màxim de tolerància (terme que ha de ser interpretat com allò de graciosa majestad, no us penseu; és a dir, privilegi del poderós) i gràcia en la seua idea de portar endavant, esforçant-se al màxim, la fórmula que solucionaria la convivència plurinacional espanyola. El seu declarat progressisme de principis el presentava, sense hipoteques ni oportunismes de cap classe, lliure per a dir i ser fidel a les seues idees (que confessà socialistes). De manera molt generosa definia Espanya no amb el concepte Estat Espanyol (que homes com el seu cap, Felipe González, tant utilitzen), sinó com un "conglomerat de nacions" (sic), però afegint que ella mateixa és, a la seua vegada, una nació i no un Estat: "Espanya nació de nacions"

(sic) era, per a ell, la clau que podia acabar (o siga, tancar una qüestió sempre oberta) amb el problema etern de les reivindicacions nacionals al seu interior, reivindicacions que no li semblaven de rebut, ja que "aquestes podien fer-se eternes, i així cap societat-nació (cap nació de nacions, segons el seu propi concepte acabat d'estrenar) no podia anar enllac" (sic). I és que la Constitució no es pot reformar totes les dies -digué. Com a solució al problema de la convivència a l'interior del Principat de Catalunya li semblava que el Bilingüisme (el bilingüisme dels altres, és clar!) era la solució adient per a que els drets de tots, de les dues comunitats existents, guardaren proporció, mesura i equilibri.

D'una altra banda, no cal dir que Amando de Miguel, l'enfant terrible de la Sociologia espanyola, s'hi apuntà a algunes d'aquestes tesis, ja que de no existir un bilingüisme com a solució futura -digué-, els drets dels castellano-parlants en una educació que els submergeix íntegrament en català anaven a ser trepitjats. Com que el mateix dia -era el dimecres dia 15- s'havia donat la notícia que el Tribunal Constitucional havia sentenciat que la Llei de Normalització Lingüística de la Generalitat de Catalunya no maldava d'anti-constitucional, a l'Amando de Miguel se li notà la reliscada (era un programa en directe o no?).

Però allò més fort és que (atenció al llenguatge del Sentit Comú, fortament solidari amb l'Ordre Establert, i que no acaba de ser comprès pel veïnat) a ulls de la gent que l'escolta, aquest home del Con Senti-

do Común (que així s'anomena el seu recent llibre) ix victoriós (quasi) sempre de les seues batalles en públic. On està, per cert, la trampa del posat victimista de l'Amando? Per a més inri fa un temps ja que en les seues compareixences públiques va, no de tolerant, sinó de reivindicador de les llibertats dels pobles que aspiren a la seua independència i autodeterminació. Per a afegir immediatament, en el cas dels catalans o els bascos, que pobres desgraciats quan se separen algun dia d'Espanya, perquè s'imagineu un Barça fora de la lliga Espanyola?(!). Açò va ser tot l'argument del sociòleg!(!). ¡Què segur està del poder de la seua societat que pot permetre's parlar condescendentment dels seus paràsits!

El representant de l'opció nacionalista, català per més senyes, no sabé trobar la clau per a desmuntar el discurs de l'Amando. Va ser un clar exemple no ja d'un discurs desllavassat, com estem acostumats a veure, sinó de la falta més absoluta de discurs i de la manca de sentit de la dignitat per a jugar la partida amb els amos en el terreny que ells mateixos havien decidit situar-la a partir de la rentrée democràtica d'aquest Estat, en tant que Estat de Dret, amb l'obligació de propiciar la convivència de tots en la igualtat, el respecte mutu i el dret a la diferència, que la Constitució no tingué més remei que reconèixer, encara que a repèl.

Aquell trist escriptor li hagués pogut dir cinc cèntims del que significa, en realitat, el Bilingüisme Substitutori; però, no. Callà de la

forma més vergonyant. No sabé desemascarar el llenguatge del qui té còmodament al seu costat el poder de l'Estat. Li hagués pogut dir, per exemple, que allò que caldria fer, en primer lloc, hauria d'ésser, precisament, el que, de bon començament, vetava el Peces-Barba: i és que si es vol una convivència democràtica i igualitària, que respecte tothom i restitueca la possibilitat d'existir d'una societat com, per exemple, la catalana, la de tots els catalano-parlants (i no perdeu de vista la situació de destrucció que al País Valencià es viu!), cal que eixe mateix Estat no es pose, exclusivament, al servei d'una sola de les seues nacions (utilitzem la distinció feta per Peces-Barba), sinó al servei de totes elles, de les quals, en el cas espanyol, n'hi ha tres que tenen un endarreriment històric palès. I la millor manera de fer-ho és, per exemple, proclamar en l'article 3 de la Constitució que totes les llengües espanyoles són llengües oficials de l'Estat i que, per tant, la seua promoció i defensa és un assumpte de l'Estat, no de les respectives Autonomies, com ara passa en les comunitats autònomes en les que el castellà no és la llengua pròpia. Per descomptat que, després, per a desfer la lògica de la substitució claudicant d'aquestes comunitats, que les porta a la seua desvertebració, seguides del seu endarreriment, s'hauria d'aplicar el Principi de Territorialitat de les Llengües tal i com han fet altres societats del món, les quals s'han hagut de plantejar seriosament la seua vertebració i viabilitat des del més escriu-

polós respecte a la seua diferència i a la dignitat compartida. Però és clar que, amb açò, se'n va per terra la Teoria del Bilingüisme en tant que situació ideal. La gent pot saber dos o més idiomes, però una societat sols necessita un idioma per a desenvolupar-se i funcionar. Si de les dues que existeixen una d'elles esdevé la necessària, l'altra tendirà a ser abandonada (no-necessària) i desapareixerà. És matemàtic. I hi ha abundants casos que ho confirmen (i que no se n'esmenten les excepcions, per favor!). En una situació com la que es dona al Principat (i ja no diguem al País Valencià i a les Illes), on una majoria de mass media (TV pública i privada, ràdio, periòdics, revistes, propaganda comercial, cinema, etc.) es fan aclaparadorament en castellà, ¿ens podem permetre el luxe de ser bilingües com tots els altres ens volen?. No us sembla sospitós açò?.

Al final, la conversa s'acoblava a allò de los 4 puntos cardinales de mi España (és açò el que es vol que siga la quadratura del cercle?): pel Nord hi havia el Bilingüisme; pel Sud, el qui vulga que s'independitze; per l'Est, tothom és semblant a Madrid i a Barcelona, i és de puta mare; i per l'Oest, la Constitució, no cal ni tocar-la. Punt i final de la discussió. I tots a casa.

Em sembla que amb gent com aquesta podem estar discutint fins a l'eternitat. O, possiblement, no tant, si ens descurem. Però, mentrestant, certs "enfans" tenen l'estrany privilegi de dir beneïtures. Nosaltres, l'obligació de no ser ingenus. Col·lecció Alquibla 1993 Ω

Culpa

"...qui s'afanya a enriqueix-se, no serà pas sense culpa" (Proverbis 28:20)

"O no heu llegit a la llei que els dissabtes al temple els sacerdots profanen el sabbath i són sense culpa?" (Mateu 12:5)

"I Pilat digué als prínceps dels sacerdots, i a la gent: Cap culpa no trob en aquest home". (Pilat a Lluc 23:4)

"A fi que si u sense però i senzills, fills de Déu sense culpa enmig de la nació maligna i perversa, entre els quals resplandiu com lluminàries al món" (Pau de Tars als Filipencs 2:15).

"Prendre damunt de si mateix no pas el càstig ans la culpa -sols això fos semblant a Déu". (Friedrich Wilhelm Nietzsche, 1844-1900, filòsof alemany nihilista i ateu)

"El joc de la vida és un joc de bumerangs. Els nostres pensaments, actes i paraules tornen a nosaltres més tard o més d' hora amb una sorprenent certesa". (Florence Scovel Shinn)

"Tenim dues alternatives: continuar culpant el món per la nostra tensió o responsabilitzar-nos per a les pròpies reaccions i canviar deliberadament el nostre clima emocional". ("HeartMath Solution", de Doc Childre i Howard Martin)

"Tots nosaltres en qualche temps i espai fem el millor que podem amb el que tenim. (Louise L. Hay) Qualcú pot fer figa moltes vegades, però no és un fracàs fins que no comenci a culpar-ne un altre". (John Burroughs)

"No trobeu pas una falta. Trobeu un remei". (Henry Ford, 1863-1947, industrial estado-unidenc)

"Trobar una falta és fàcil, fer-ho millor pot ser difícil". (Plutarc de Queronea, 46-120, historiador greco-llatí)

"La cosa més fàcil és trobar el defecte". (Desconegut)

"Descobrireu que aquella vera amor rau a milions de milles d'enamorar-se de qualcú o de quelcom. Quan feu un esforç per a sentir compassió en lloc de culpa o autculpa, el cor s'obre de nou i continua obrint-se". (Sara Paddison, "Hidden Power of the Heart")

"El més mortal dels pecats fos no tenir consciència de cap pecat". (Thomas Carlyle, 1795-1881, historiador i pensador social escocès)

"He arribat a la conclusió que cap de nosaltres en la nostra generació se sent com a culpable de pecar com deuríem o com nostres pares ho sentien". (Francis Schaeffer, escriptor protestant)

"El London Times demanà una vegada a un nombre de gent destacada d'escriure un assaig sobre el tema "Qui l'erra al món". La resposta d'En G.K. Chesterton és la més curta i la que anà més al gra de la història: "Estimat senyor: Sóc jo. Atentament, G.K. Chesterton".

"Errar-la és humà, però culpar-ne a un altre és encara més humà". (No en consta l'autor)

"La por és per a l'esperit tan saludable com el bany per al cos. (Alexei Massimovitz Peikov, "Màxim Gorki", 1869-1936, novel·listar rus)

"Tinc més problema amb mi mateix que amb qualsevol altre home amb el qual m'hagi mai topar". (Raymond Dale) Ω

Defensant sempre la vida humana

L'any 1979 es crea a Palma la secció local d'Amnistia Internacional. Una organització humanitària que, des de fa dècades, promou arreu del món campanyes molt intenses contra la tortura o la pena de mort i a favor dels presos de consciència.

Alguns anys abans, s'hi ha implantat també el Grup de Defensa dels Drets Humans. Assumint idèntiques característiques, n'eixampla l'horitzó promovent-hi aferrissadament la protecció de tots els drets de tota persona.

La gent que, des de fa anys, i des d'aquestes illes mediterrànies, hem estat treballant, d'una manera o una altra, contra la pena de mort arreu del món, tenim ara un sentiment molt profund de sana i intensa alegria.

S'ha donat una bona passa. La notícia recent del canvi de presó a què ha estat sotmès, als Estats Units de Nordamèrica, el jove JUAN JOSÉ MARTÍNEZ, fa bellumar un futur molt millor per a aquesta causa, la més humanitària de totes quantes puguin realitzar-se. Molt més encara quan l'individu pertany a un grup o sector minoritari de la societat, i quan, per aquest simple fet, hi és molt més maltractat.

Sembla increïble que, a aquestes altures de la història de la humanitat, i precisament allà on s'està exercint el lideratge mundial en la pràctica de la democràcia, encara resti vigent la pena de mort: l'acció humana que, juntament amb la tor-

tura, s'ha de considerar com la més inhumana, la més cruel i la més degradant de totes quantes hom pugui imaginar-se.

La lluita i l'esforç constant del pare, la mare i d'altres persones amigues de JUAN JOSÉ MARTÍNEZ han aconseguit allò que, en un principi, podia semblar del tot impossible: alliberar-lo del terrorífic passadís de la mort.

Mentre hi ha vida hi ha esperança, diuen. I cal esperar que, amb l'ajut creixent d'altres persones, entitats i institucions públiques democràtiques, li arribi l'alliberament total de la condemna que li pesa damunt. Se n'ha d'aconseguir demostrar la innocència davant dels tribunals de justícia nordamericans, ja que sempre negà haver comès els crims de què se l'acusava.

Com en altres ocasions, des del PSM-Entesa Nacionalista reiterem el nostre suport a les campanyes que es fan a favor de l'alliberament d'aquest home; i convidam la ciutadania d'aquestes illes nostres a manifestar-se solidària en una causa que, pel que s'està veient, requerirà grans sumes de doblers per a una defensa jurídica del tot eficient. Ω

Ciutat, 9 d'agost de 2000.

Cecili Buele i Ramis
Diputat del PSM-Entesa Nacionalista
al Parlament de les Illes Balears

En la mort de Josep Melià

Josep Melià contra l'autoodi

En un altre article dèiem que, sortosament, no tot és autoodi, calúmnies, atacs o silencis vergonyosos contra els escriptors mallorquins. Hi ha una minoria reaccionària, virulenta en el seu odi a tot el que és progresista i esquerrà a les Illes, encaparrada a fer el joc als nostres pitjors enemics, al feixisme imperialista espanyol que encara pullula arreu. Però, com explicàvem en altres articles, existeix una bona part de polítics nacionalistes i d'esquerra, de grans personalitats de la nostra cultura, d'intellectuals destacats, que saben quina és la seva tasca, són conscients del seu deure i, d'una manera honesta (sense tenir per res en compte la ideologia política de l'escriptor o la seva militància partidista), estan al'avantguarda de l'aferrissada defensa dels nostres autors. Un d'aquests personatges és Josep Melià, capdell del nacionalisme illenc, les obres del qual ja repartíem quasi clandestinament a finals dels anys seixanta. Josep Melià sempre m'ha fet costat, i, malgrat les nostres evidents diferències polítiques, el nacionalisme i la defensa de "lo nostro" és el que en tot moment ens ha unit en contra

de colonitzadors i reaccionaris. Ell va ser qui -amb altres membres del jurat- em lliurà l'important premi de narrativa "Ciutat de Manacor 1973" (un dels més importants que es concedien en català en la dècada dels setanta). Record a la perfecció la seva assistència a la presentació de la meua obra *El cadàver* editada per Pagès Editors i representada l'any 1996 en el Teatre Principal de Ciutat. Igualment aquesta obra era representada (l'any 1998) a nombrosos indrets del Principat i estrenada a Barcelona en la sala Gespa. Lluny de les misèries dels envejosos, dels eters portadors de l'autoodi que tots coneixem, dels impotents que es desesperen en veure els constants èxits literaris dels companys de gremi, escrivia en el *Diari de Balears*, tot encoratjant la meua tasca literària:

"Miquel López Crespi deu esser, molt probablement, l'únic escriptor vertaderament professional del país. Gràcies als premis literaris, als quals acudeix amb fortuna i amb molta regularitat, i que habitualment sol guanyar, en López Crespi ha trobat una manera molt noble de guanyar-se la vida. Amb les seves obres literàries -poesia,

narrativa, teatre- en López Crespi deu ser l'escriptor amb més premis en el seu actiu de tot el territori lingüístic.

L'altre dia presentà una obra de teatre titulada *El cadàver*, obra concebuda com a homenatge a **Emili Darder** i en la qual hi ha bona part dels elements de la literatura progrè i republicana. L'obra m'ha interessat força. Damunt un escenari concebut d'una manera abstracta quatre dones parlen amb un mort i reviu tota la història recent de la Guerra Civil espanyola ençà. No hi manquen les urbanitzacions, ni l'especulació de terrenys, ni el negoci hostaler. Els personatges tenen vida i sentiments propis. Vaja per endavant la nostra enhorabona a un autor tan prolífic i eficaç".

I més recentment, el mateix Josep Melià, amb motiu de la publicació de la meua novella *L'Amagatall*, escrivia, des de la seva secció "Quadern de Coloraines" que surt cada diumenge en el suplement de Cultura de *Diari de Balears*: "Miquel López Crespi deu tenir el 'record Guinness' mundial de guanyador de premis literaris. El recent guardó del premi Miquel

Josep Melià

Àngel Riera, amb una novella dita *L'Amagatall* ens dona ocasió de retre un tribut d'amistat a un autor tan prolífic com bona persona. Més enllà de l'anomenada de maldit, o sia, inestable, Miquel és un exemple de bondat, de sentit de les relacions humanes i de conviccions socials. És un escriptor vocacional, de clares intencions, que ningú mai no podria tòrcer en

el seu propòsit de denunciar les injustícies i la pobresa moral de la societat d'avui".

Paraules (les de Josep Melià) sempre encoratjadores pels qui ens dedicam a la literatura ben lluny de la misèria moral i intel·lectual dels envejosos i antiesquerrans que ens encerclen amb el seu alè pestilent. Ω

Miquel López Crespi

Els "rimmonim" del museu de la catedral i les Toràhs de l'Estat d'Israel

M. FERRÀ HAMELYNCK

La forma de petites torres que tenen els Rimmonim que estan exposats al museu de la catedral de Palma de Mallorca va ser introduïda al segle XIII, Antoni Gaudí, l'arquitecte d'obres tan importants com la Sagrada Família i que va dirigir en part la reforma del cor i de l'altar major de la Seu, ja va comentar que els rimmonim tenen un clar estil bizantí propi de les sinagogues del sud d'Europa i un estil gòtic molt semblant al de certes cresteries de San Juan de los Reyes de Toledo, principal centre cultural de "Sefarad", juntament amb Girona Còrdova. Aquesta forma de petites torres també la trobam a la Torà que està dibuixada a un segell de l'Estat d'Israel de vuitanta agorots, molt semblant a com devia ser la nostra. Es sospita que van pertànyer a alguna sinagoga de Ciutat, i passar a formar part del patrimoni de la catedral, una vegada destruída.

La paraula Rimmonim fa referència a dos bessons de la Bíblia Tabrimmon (III Reis 15:18) i Hadadrimmon (Zacaries 12:11), en un sentit metafòric s'empra per designar les "magranes" que simbolitzen els fruits de l'arbre de la

vida, al mateix temps els dos pals de fusta també s'anomenen arbres de vida en un sentit teofòric metafòric que fan referència simbòlica a algun element de la litúrgia religiosa) al voltant dels que s'enrotllaven els cinc llibres escrits per Moïses. Els restants llibres de l'anomenat Antic Testament cristià s'enrotllen al voltant d'un bastó, no de dos. En aixecar els Sagrats Pergamins els rabins pronuncien un vers litúrgic que fa referència al·lusiu a la felicitat eterna d'aquells que segueixen els preceptes de la Llei.

Les inscripcions hebrees que apareixen en els Rimmonim van ser estudiades el 1907 per Moïses Schwab, conservador honorari de la Biblioteca nacional. Schwab es va callar algunes paraules i inverteix l'orde de les que interpreta, però va donar la clau de la solució, que el pare Oleza va saber aprofitar la relació de les inscripcions amb el salm 18 (19). Sembla ser que el pare Oleza és qui aconseguia donar l'explicació definitiva al nostre problema, estudiat per encàrrec de Monsenyor Bartomeu Pascual, que era en aquella època secretari de Cambra de Monsenyor Campins, bisbe Campins.

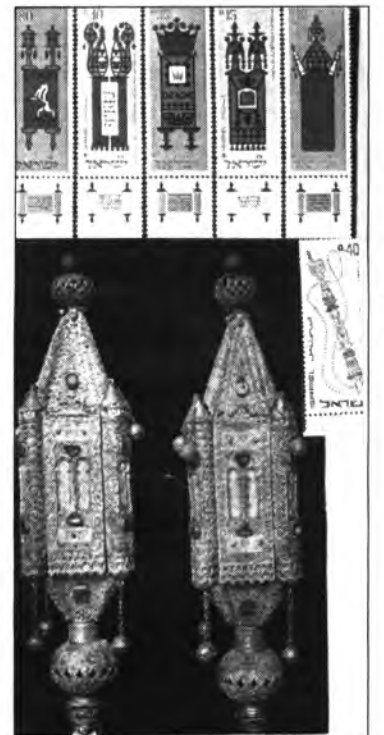
Sembla que l'orde de les lle-

tres està alterat (o/i codificat) i per això és difícil donar una explicació del significat de les inscripcions. Entre les paraules escrites es troben els sis noms que dona a la Llei de Déu l'autor del salm 18 (19) en la seva segona part: Torat, Hedut, Piquide, Misvà, Yrhat, Misphele seguida cadascuna del nom de Déu escrit abreujat amb tres iods seguides. Aquestes equivaldrien respectivament dins la Vulgata al llatí cristià Lex (Llei de Yahvé), Testimonium (Testimoni de Yahvé), Iustitiae (Justícies de Yahvé), Praeceptum (Precepte de Yahvé), Timor (Temor de Yahvé), Iudicia (Judicis de Yahvé).

Les quatre paraules restants poden ordenar-se així "Helu harimmonim qodesh La -yyy", és a dir, "Aquestes són les magranes consagrades a Yahveh".

Dels set noms de Déu abreujats que duen les plaques, tres tenen al final una lletra que sembla la "nun" hebrea, o sigui la ena, tal com es sol escriure a final de paraula i que es distribueixen d'aquesta forma: Poden distribuir-se una al final de totes les inscripcions d'una de les "magranes", una altra en acabar tota la cita del salm i la tercera en acabar la fórmula precedent, la qual cosa fa pensar que

podria ser la paraula Amen abreujada. Passem a les paraules que es poden llegir als anells que uneixen les magranes a les astes o vares. A una es llegeix: "Be kenesset iehuda", és a dir, "a la sinagoga jueva". I a l'altra: "Camerota Iahveh Tzur Amen. És a dir, Camerota Yahveh (sigui) Roca Amen. Camerota fa referència al lloc o sinagoga d'on procedeixen els "rimmonim". En un llenguatge secret basat en el canvi d'ordenació de les lletres Camerota bé podria significar el nom de Mallorca. Segueix una invocació en clau demanant la protecció de Déu. És a dir, si tenim en compte que de vegades s'ajunten les inicials amb les finals i s'altera l'orde de les paraules ens sortiria que la oració ens diria: "Que la sinagoga jueva de Mallorca estigui inspirada per la llum de la Llei de Yahvé per sempre. Amén." El Decàleg estaria segons l'Èxode marcat amb foc damunt pedra del Mont Sinaí i tal volta faci referència en això en un sentit metafòric. La preposició "tihat" apareix abreujada. La lletra "Hei" (h), segons els estudiosos de la Kabbalà jueva, en el seu simbolisme positiu fa referència a l'Eternitat lluminosa del Bé, la inspiració de l'Esperit de Déu per

Com podem veure els nostres rimmonim es semblen als que sostenen una rohràh dibuixada a un segell de l'Israel actual, de 80 agorots.

interpretar les Escriptures i aplicar les lliçons apreses a la vida diària.

Els cascabels s'empen per cridar l'atenció dels fidels que han de sentir el fragment de la Llei durant l'ofici religiós del dissabte o Shabbath.

Quan van entrar a formar part del tresor de La Seu, les vares de fusta van ser substituïdes per dues vares llargues de plata i dins la litúrgia cristiana s'emprava com element processional. Ω

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

1976: la lluita per la llibertat del nostre poble

A finals del 76, a la presó de Palma només hi havia comunistes (MCI, OEC, PORE) i alguns dels obrers detinguts en la manifestació que hi va haver el 12 de Novembre. Per part del PORE (trotsquista) restaven empresonats en Ramón Molina de Dios (l'actual director del Museu d'Art Contemporani de sa Pobla), i en Xavier Serra i na Mª Dolors Montero. De MCI havien tancat Isidre Forteza, el representant de l'Assemblea Democràtica a València. D'OEC hi érem una part de la direcció de les Illes: Josep Capó, Jaume Obrador, M. López Crespi, i, dels detinguts en la manifestació del dia 12, hi romanien tancats en Manuel Carrillo, en Pere Ortega, n'Antoni López López i na M. del Carme Giménez Ruiz.

Els companys del carrer, aprofitant les possibilitats que donaven aquelles contradiccions del règim -afavorir i promocionar els partits d'ordre; detenir i silenciar els revolucionaris-, posaren en marxa una sèrie d'iniciatives que al final aconseguirien treure'ns de la presó. Na Teresa Nieto col·laborà activament amb la campanya muntada per la direcció d'OEC que encara romanien en llibertat i ajudà a la l'edició d'un pòster -amb les nostres fotografies- que, aferrat per tots els carrers de Ciutat i

part forana, evidenciava l'existència de presos polítics. Es muntà un Comitè de Solidaritat amb els Empresonats en el qual participaren les forces d'esquerra (principalment els diversos grups comunistes). L'OEC edità un número especial de "Democràcia Proletària" que fou repartit massivament per tot Mallorca. El PCE (a través d'en Josep Valero, na Cata Moragues o en Paco Garcia) ajudà en el que pogué. En Miquel Tugores del PTE, en Jesús Vives de MCI, en Tomeu Fiol del PSAN i membres del PCE(m-l) i l'ORT editaren octavetes explicant la situació dels represaliats.

Cada diumenge, gernació de companys d'OEC i altres organitzacions venien davant la porta d'aquell cau on romaníem tancats a cridar consignes per l'Amnistia i a pintar les parets demanant la nostra immediata llibertat. El PTE, PSAN, MCI i OEC organitzaren, al descampat on ara hi ha el parc del Polígon de Llevant (al final de Ricardo Ortega), un míting amb nombrosa participació ciutadana. Hi intervingueren, a favor de l'Amnistia, en Miquel Tugores (PTE), en Jesús Vives (MCI), en Tomeu Fiol (PSAN) i n'Aina Gomila (per l'OEC). La revista "Cort", del PSI, també va parlar de la detenció i entrada a la garjola. A "Última

Hora" en Santi Miró n'havia fet un parell de reportatges: "TRES MIEMBROS D'OIC INGRESADOS EN PRISIÓN".

Ja dins de la presó, ens anaven arribant diverses mostres de solidaritat. Llorenç Capellà i Antoni Serra havien escrit articles condemnant la repressió. Un grup desconegut, amb unes cadenes, tallà la circulació davant Cort; uns altres militants llançaren pintura contra l'edifici dels jutjats.

Dins la presó organitzàrem un seguit de protestes i reivindicacions davant la direcció. A la sala d'estudi muntàrem diversos seminaris sobre història de Mallorca i del moviment obrer. Record que amb Ramon Molina (el futur historiador) refrescàvem la memòria en tot el que feia referència a la fi de la revolució d'Octubre en mans de la burocràcia estalinista. Sovint cantàvem tot el repertori de Raimon i Lluís Llach. Cents de vegades, "l'Estaca", "Al vent", "D'un temps, d'un país". També "Què volen aquesta gent que truquen de matinada" de na M. del Mar Bonet. I les més conegudes cançons republicanes de la guerra civil ("Puente de los franceses", l'himne del Quinto Regimiento, "A les barricades" de la CNT, les marxades de les Brigades Internacionals). Ω

Miquel López Crespi

1976: en aquesta fotografia podem veure l'actual secretari general de la PIMEM Josep Capó i a l'escriptor Miquel López Crespi moments abans d'entrar a la presó de Ciutat per haver estat a l'avantguarda de la llibertat del nostre poble.

LA NOVEL·LA MALLORQUINA CONTEMPORÀNIA

La glòria de les llibertàries

PER QUIM GIBERT, LICENCIAT EN PSICOLOGIA PER LA UAB

Una matinada de l'agost de 1936, entre Porto Cristo i Punta Amer, llogarets dels rodals de Manacor, les columnes republicanes del capità Bayo desembarquen a Mallorca per a alliberar-la del feixisme, que ha aconseguit el control insular des dels primers moments del cop d'estat franquista.

L'intent d'en Bayo, però, no reeixirà. I, el 4 de setembre, els facciosos aconseguiran foragitar de l'illa les milícies d'Estat Català, POUM, Esquerra Republicana, PSUC, CNT-FAI... És precisament durant aquesta retirada comes ajudeu-me cap als vaixells que cinc infermeres republicanes vingudes de Barcelona no arribaran mai a pujar a bord. I immediatament seran detingudes per escamots falangistes que de primer les violaran i després les afusellaran.

L'assassinat de les esmentades infermeres serà descobert per en Miquel López Crespi (Sa Pobla, 1946) a partir d'una foto feta abans de ser executades i reproduïda a Mallorca contra los rojos, un lli-

bre que va comprar per un duro a inicis dels seixanta quan cursava el batxillerat. "La imatge d'aquelles dones que tengueren la mala sort de no poder reembarcar em quedà per sempre enregistrada en la memòria", explica el narrador i poeta illenc. La brutalitat dels insurrectes mallorquins contra les sudites voluntàries republicanes ha esdevingut font d'inspiració d'en López Crespi per bastir Núria i la

glòria dels vençuts (col·lecció Lo Marraco d'editorial Pagès). Aquesta darrera aportació, una més entre les moltes que ha escrit "en homenatge als antifeixistes que volgueren alliberar les illes", és una novel·la juvenil molt recomanable per a l'alumnat de secundària arran del seu alt contingut didàctic. És, però, per sobre tot, un reconeixement a les dones milicianes que, en temps roig, van donar la seva vida per la llibertat.

Núria, una anarquista del grup "Dones Lliures", serà al peu del canó en la pugna pel control de la Barcelona revolucionària del 36. Tant, que contemplarà impotent la mort del dirigent obrer Francisco Ascaso lluitant el 19 de juliol a les Drassanes contra els militars revoltats. Dies més tard, mentre el seu company Joan marxarà camí del front d'Aragó comandat pel sindicalista Buenaventura Durruti, ella s'enrolarà per anar a combatre els colpistes espanyols en terra mallorquina conscient de la importància estratègica de les Balears.

Al llarg de la travessia naval, coneixerà brigadistes internacionals, Maria Teresa León -companya aleshores del poeta Rafael Alberti-, la severitat del capità Bayo, les discussions entre milícies trotsquistes i anarquistes, la crueltat dels sediciosos: "Els feixistes no fan presoners. Crement vius els nostres, quan els agafen! Ho hem vist en la foscor. Quin espectacle més dantesc! Fan flamarades els milicians ruixats amb benzina!".

Núria i la glòria dels vençuts s'emmarca en una labor que s'ha fixat en López Crespi de reconstrucció històrica contra la imposi-

ció d'una desmemòria deliberada amb motiu de la transició espanyola. En aquest sentit, en Miquel Ferrà Martorell, escriptor de Sòller, assevera que l'actual és "la vida d'una societat oblidada cada dia més per l'amnèsia pactada (...). Els pactes entre els darrers gestors del règim i els nous aspirants al poder significaven enterrar el passat". Amb l'edició, el propassat febrer, de Núria i la glòria dels vençuts, l'autor -un enamorat de la valentia dels antifeixistes engrosseix la seva obra sobre un temps de revoltes que inicià amb Estiu de foc [Columna Edicions] i L'Amagatall [Col·lecció Tià de sa Real]. Ω

L A N O S T R A C U I N A

Estofat de vedella

Ingredients:

Carn de vedella (conills, galta, etc.), patates, cama-secs o ceps secs, ceba, tomàquet madur, llorer, vi negre o conyac i aigua, oli, sal i pebre negre.

Preparació:

Es posa un raig d'oli i un pessic de sal a l'olla a pressió i s'hi enrosseix una mica de ceba, tallada pel llarg. Quan és rossa, s'hi posa la carn i les patates, tallades a daus; els bolets, tomàquet trossejat, una fulla de llorer, sal, pebre negre i vi (o conyac i una mica d'aigua). Es tapa l'olla a pressió i es deixa coure, a poc foc, durant una mitja hora, comptada des de quan la vàlvula comença a desvaporar.

Fricandó a la catalana

Encara que el nom se'n derivi, no és la mateixa recepta del fricandeau francès.

Ingredients:

Conills, llata gruixuda o galta de vedella, tallada prima; farina, ceba, tomàquet, cama-secs o ceps secs, o bé bolets conservats al natural o frescos, vi blanc sec, oli, sal i pebre negre.

Preparació:

Es pica una ceba, ben fina. En una cassola de cul pla, a foc viu, amb un bon raig d'oli i un pessic de sal, es fregeix la carn, adobada amb sal i pebre mòlt i enfarinada. A mesura que es va fent rossa, es reserva. Quan tota la carn és fora, s'hi tira la ceba picada i es deixa enrossir bé, remenant-la de tant en tant. Quan té color, s'hi afegeix el tomàquet, pelat i ratllat i es deixa coure. Quan el tomàquet és cuit, s'apaga el foc, s'hi tira una mica d'aigua i es passa tot per la picadora. Llavors, es torna a la cassola i s'hi posa el tall, un bon raig de vi blanc i els bolets. Es tapa la cassola i es posa al forn a 120°C., durant unes quantes hores, fins que la carn estigui ben cuita. Si es fa en un fogó, cal que el foc sigui el mínim i remenar sovint, per a què no s'agafi la farina.

Rostit humit

La barreja de carns millora el gust de totes, però també es pot fer amb una o dues menes, només.

Ingredients:

Una espatlla de xai, desossada i lligada; un rodó de vedella, una peça de llom de porc, ceba, pastanaga, api, porro, conyac, oli, nou moscada, canyella, clavell, llorer, pebre negre i sal.

Preparació:

En una cassola a foc viu, amb un bon raig d'oli i un pessic de sal, s'enrosseixen tot al volt dels tres trossos de carn, donant-los voltes sovint i procurant que no s'agafin.

Quan tenen color, s'abaixa el foc. Llavors s'hi afegeix la ceba, l'api, la pastanaga i el porro trinxats fins, un pessic de sal, un tronquet de canyella, uns quants clavells, un pessic de nou moscada ratllada i un bon raig de conyac. Es tapa la cassola tot seguit i es deixa fer, a poc foc i tapat, fins que, punxant-la amb una broqueta, es conegui que la carn és cuita. Llavors es treu i es posa a refredar. Es torna a posar la cassola a foc viu i es fa reduir el suc de la bresa. Llavors es passa pel passapurés i es reserva per a

salsejar. Un cop freda la carn, se li treuen els cordills i es talla a rodanxes. Es pot tornar a escalfar la que es vulgui menjar al moment. També es pot menjar, freda o calenta, amb altres salses i acompanyaments.

Llom ofegat amb bolets

Ingredients:

Llom de porc (millor que sigui cap de llom, de dos colors) o llonza llaminera, ceba, tomàquet, all, julivert, rovellons al natural, oli, pebre negre i sal.

Preparació:

Es posen la carn, la ceba, el tomàquet, fets a talls, i tots els altres ingredients en una cassola, en fred. Es tapa i es posa al foc, que cogui lentament, fins que la carn sigui cuita.

Porcella al forn

Plat de tota festa i festeta, a Mallorca. Cal que cada mitja porcella faci uns 3 kg.

Ingredients:

Mitja porcella (d'una peça), llimona, alls, julivert, sal, pebre negre i aigua. Per acompanyar, enciam o escarola, i patates.

Preparació:

Es frega la porcella amb suc de llimona i, després, amb una dent d'all. Es posa una cullerada de sal en una tassa grossa, plena d'aigua i es remena fins a dissoldre-la.

S'enforna la porcella sobre una graella, a 180°C., amb la pell cara amunt. Mentre va coent, es va mullant periòdicament amb l'aigua salada, per a que no es torri massa de pressa i no quedi cru l'interior; sobretot, les parts més primes (orelles, peus, morro i cua). Es fregeixen les patates, tallades a daus, rentades i eixugades, i es posen en una plata. Quan la porcella és cuita, s'esquitxen les patates fregides amb una mica de suc de llimona, es salen, s'hi escampa pel damunt una picada d'all i julivert i s'enfornen uns minuts. S'amaneix l'enciam o escarola i es posa en una altra plata. Es serveix tot.

Altres carns al forn

Ingredients:

Cuixes o espatlles de xai, o de cabrit, o l'animal en mitges canals, llimona, sal, pebre negre i aigua.

Preparació:

Es frega bé el xai amb suc de llimona (el cabrit no cal), per treure-li el tuf i que no xaiegi. S'amaneix amb sal i pebre negre. Es dissol una cullerada de sal en una tassa grossa d'aigua. S'enforna a 180°C., sobre una graella, i es va mullant periòdicament amb l'aigua salada, fins que sigui cuit.

Peus de porc gratinats

Ingredients:

Peus de porc bullits de l'escudella i allioli. Si no se'n té de cuits, ceba, api, porro, llorer, aigua, oli i sal, per bullir-los.

Preparació:

Si cal, es bullen amb una ceba partida pel mig, una

fulla de llorer, un brot d'api, un porro, un raiget d'oli i sal, a l'olla a pressió, durant una hora o més, fins que siguin ben tous. Es posen els peus de porc, calents, en una plata, s'hi posa allioli damunt i es gratinen fins que l'allioli comenci a agafar color.

Peus de porc amb cigrons

Ingredients:

Peus de porc, cigrons, cama-secs, aigua, pebre negre i sal.

Preparació:

Es remullen els cigrons durant vint-i-quatre hores. Es posen a l'olla a pressió els peus, els cigrons, els cama-secs, rentats i sense gens de terra, un raig d'aigua, pebre negre i sal. Es tapa l'olla i es posa a bullir, a poc foc, durant una hora, comptada des de quan la vàlvula comenci a desvaporar.

Greixonera de porc

Púding salat mallorquí

Ingredients:

Peus, careta i ventresca de porc, pa sec, ceba, api, llorer, alls, llard, oli, llet, sal, pebre negre i safrà.

Preparació:

Es posa el pa sec a remullar en llet. Es bullen els peus, la careta i la ventresca en una olla amb aigua, un raig d'oli, sal, un brot d'api, una ceba partida pel mig i una fulla de llorer. Mentre cou, en un morter es matxuquen bé unes dents d'all, amb un pessic de sal i un bon raig d'oli, per fer un allioli negat. Quan el tall és bullit, s'escorre. Es fa a trossos petits i es treuen els ossos més grossos dels peus.

S'enllarda bé el fons i les vores de la cassola i s'hi aboca el tall, l'allioli negat, el pa, uns quants ous ben batuts i barrejats amb una mica de llet, sal, pebre negre i safrà; s'hi dona una remenada. Cal que el líquid cobreixi el tall. S'enforna a 180°C. Fins que, clavant una broqueta al líquid quallat, surti neta. Es serveix fred.

Carn de caldera amb múrgoles

Ingredients:

Carn de caldera (també en diuen de perol; són les parts del porc que no han quedat dessagnades i no s'assecarien), múrgoles (també dites rabassoles), ceba, tomàquet madur, alls, julivert, farina, ametlles torrades, clavell, vi ranci, oli, sal i pebre negre. Si no es tenen múrgoles, uns altres bolets, o barreja.

Preparació:

En una cassola amb oli i un pessic de sal, s'hi fregeix la carn (que ja és cuita), adobada amb sal i pebre negre i una mica enfarinada, fins que comenci a agafar una mica de color. Llavors, s'hi afegeix la ceba, picada ben fina, fins que sigui rossa. Després, el tomàquet, també ratllat ben fi i s'abaixa el foc al mínim. Es va remenant de tant en tant, per a què la farina no s'agafi. Quan el sofregit és ben lligat, s'hi tiren els bolets, una mica de clavell, una picada d'alls, julivert i ametlles i un raiget de vi ranci. S'hi dona una remenada, es tapa i es deixa ofegar una estoneta més.

Un tros de sa meva vida

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR - TEL. 971 665 336

Quan era jove em trobava,
Tot carregat de virtut,
Si es pes era feixuc,
A tot ho desafiava.
Amb ses forces confiava,
Tot carregat d'il·lusió,
No pensava amb so factor,
Que en tornar vell m'esperava.

En tot el que es presentà,
De seguida m'hi tirava
Sa idea s'inclinava,
Meva vida assegurar.
Comprant terra començà,
També una bona casa,
A dins ella jo habitava,
Per sa renda no pagar.

Sa idea me pegà,
D'establir-me a s'Arenal,
I un solar allà molt gran,
Sense doblers vaig comprar.
Amb sos bancs, jo vaig lligar,
Perquè amb deixessin doblers,
Feia molt alt interès,
I gràcies que en vaig trobar.

Jugant-me sa meva vida,
Molta feina i poc menjar,
Cap duro per jo gastar,
De veritat no tenia.
A tot m'aventuraria,
Per s'hotel allà aixecar,
Cosa que vaig solventar,
Com somni me pareixia.

De trenta habitacions,
Se finca en contaria,
Totes dobles consistia,
Amb terrassa i balcons.
No puc contar els milions,
Que a s'esquena passejava
Però no me retgirava,
Afrontant situacions.

Quan sa finca enllestida
Que tot be funcionava,
A sa dona li pegava,
Una fatal malaltia.
A son Dureta es duria,
Per tenir-la en tractament,
El mal va ser tan dolent,
Que dins dos mesos moria.

Jo me vaig trobar tot sol,
Amb s'hotel que estava ple,
Ho era de bondever,
Fer els llits, planxar el llenzol.
Ningú me dava consol,
Sa família allunyada,
De mi ningú se cuidava,
De veritat me trobava,
Com un món que no te sol.

Es pensament s'inclinà,
A cercar segona dona,
Una fadrina molt bona,
Dins Algaida vaig trobar.
Ella molt me va agradar,
Per ésser escultural,
Una persona cabdal,
Molt alegre amb so ballar.

Parlarem de casar-mos,
Ja un dia assenyalat,
Jo li duia amagat,
Que devia molts milions.
Això eren condicions,
Que s'hauria retgirada,
Ella estava acostumada,
Amb pessetes i vellons.

Un familiar hi hagué,
A ella la feu hereva,
Va ser això una endemesa,
A mi me va anar molt be.
Perquè un hort que tingué,
El treguerem ben venal,
Tres milions de capital,
Aquesta peça valgué.

El ritme de meva vida,
Se va anar canviant,
Els deutes descarregant,
A tots los liquidaria.
Un cotxe nou compraria,
Dels doblers que van sobrant,
De se vida disfrutant,
Visquent amb bona harmonia.

Vint anys visquerem amb pau,
Es capital que augmentava,
Ja que molt se disfrutava,
Prescindiem de tot mal.
Amb rendes de s'Arenal,
Moltes ametlles que colliem,
Els nostres caixons ompliem,
De mode fenomenal.

De salut en disfrutarem,
Jo i sa dona en tot moment,
Però esdeveniment,
Aviat se presentaren.
Dos llits noltros sempre
empravem,
Per a més comoditat,
Per tenir sa llibertat,
Des moviments que trobassim.

A les set des dematí,
Cada dia m'aixecava
A dins es llit la deixava,
Sa vida seguia així.
Un divendres vaig partir,
A visitar es mercat,
Quan ja l'havia voltat,
A ca meva vaig partir.

Un gros silenci regnava,
A ca nostre aquell moment,
Me va venir el pensament,
A sa cambra m'aficava.
Sa meva dona estava,
Ajaguda de costat,
Francesca, que t'ha passat,
Ella morteta estava.

El meu cor se destrossava,
Aquell moment se pot dir,
Sense ajuda jo tenir,
Ben solet jo me trobava.
El meu cap molt cavil·lava,
De veritat atordit,
Com aquell colom ferit,
Que ha rebut escopetada.

A dins grossa soledat,
Vaig passant sa meva vida,
Una vida avorrida,
Recordant el temps passat.

Que era tan agosarat,
A tot ho desafiava,
Cap moment jo no esperava,
Tot sol i deseparat.

De que me val sa riquesa,
Cases xalets i hotel?
I no pots disfrutar d'ell,
Quan arriba sa vellesa?
Es una fita malesa,
Tothom hi ha d'arribar,

El vell molta nosa fa,
Els tracten de mala eina.

Però has de resistir,
En que et trobis tot sol,
Fas nosa a tot redol,
On tu vulgues anar-ni.
Sa sort que tu pots tenir,
Per resoldre qüestions
Dos cents cinquanta milions,
Amb això puc contar-hi. Ω

Vellessa:

VICENÇ DE SON RAPINYA

Molt se'ls ha d'agrair
als vaillets de gris cabell,
i de celles blanquinoses
de rostres solcats pels temps,
per patiments i per guerres.
Memòria viva ells són
per servir nostra Història,
la d'Avui i la d'Ahir.
d'un temps passat gens llunyà,
on tot no fou flors i violes
Són les flors de llur jardí,
que la Història veren passar.
d'adolescents una república
la qual poc temps va durar,
d'adults una Dictadura
sembla de dolor i de mort
que tot progrés aturà,
de grans una monarquia
què democràcia ens tornà,
i fer-nos sentir de nou

ciutadans d'una Europa,
Moderna i Lliure. què mai
s'haguera hagut d'esguerrar.
Mercès per haver sabut,
el legat tan bé guardar
la col·lectiva memòria
per els joves del demà.
Joves foren al seu temps
ningú les ho pot negar,
i ara ho són d'esperit
tothom a la seva edat
no crec hi pugui arribar.
Honor als nostres majors;
Jovent de rostre colrat
pel seu treball, i esforç,
en lluitar per uns anhels
per assolir un Món millor,
on hi regnés la igualtat
la pau i la germanor. Ω

Dins Sant Millan de la Cogulla Tot lo no castellà trontolla

JAUME ALFONSO I BARCELÓ

Dintre Sant Millan de la Cogolla
Bresol de la llengua castellana,
Tingué lloc la reunió smaritana,
De castellans d'amarga clofolla.

No esdevingué ser cap sorpresa,
El que acordaren en aquesta reunió.
Ja ho sabem: castellana promoció,
Constituïa llur ambiciosa empresa.

Cercant que el seu sia preponderant,
Entre els idiomes del nostra país,
Pretenien tenir al contrari submís,
Tenint bastant deixebles acceptant,
sense altra discussió, el seu avís,
I que, el castellà acabin estudiant.

El Vilorai, Segadors i Santa Espina,
Nostres cants mai seran reconeguts,
Per aquesta patulea d'orelluts
Que a veure'ns subordinats camina.

Un cop explicaren la seva intenció,
Ja conegudes eixes reivindicacions,
Ja han aparegudes ses rectificacions,
Afeblint aquesta castellana pressió.

Aquella intenció, tan cacarejada,
Donant al castellà la preferència,
Ha sofert forta i severa sentència,
Que no ha pogut ésser dissimulada,
Admetent d'altra llengua la presència,
Això si, dintre d'extensió limitada.

Reflexió

Les castellanès pretensions
D'imposar-se a la societat
Des de sempre han desfermat
Les independentistes passions. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F..... Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 4.000 PTS (24,04 euróns)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**